

Poštarina paušalirana

ŠUMARSKI LIST

IZDAJE JUGOSLOVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

Uređuje redakcioni odbor. — Glavni i odgovorni urednik:
prof. dr. Aleksandar Ugrenović

Br. 9.

Zagreb, 1. septembra 1925.

God. 49.

Sadržaj:

Ugrenović: „Iloči skupštine u Dubrovniku“. — Ing. Andrija Perušić: „Krajiške Imovne Općine“. — Ing. Dragojević S. Petrović: „Šume i šumска привреда у Македонији“. — Dr. Hufnagl — prof. Veseli: „Praktično uređivanje šuma“ (nastavak). — Ing. Milan Manojlović: „Stogodišnjica Nancy-a“. — Trgovina i industrija. — Literatura. — Zakonodavstvo. — Lovsivo. — Iz Jugoslovenskog Šumarskog Udrženja. — Lične vijesti. — Oglasni.

No. 9e

49 Année

Revue Forestière

Pour les affaires forestières, de l'industrie et du commerce de bois.

Rédigée par le Comité de Rédaction.

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović

Edition de l'Union Forestière Iugoslave 2 Rue Vukotinović Zagreb, Iugoslavie.
Parait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din. 120 par an.

Résumés en langue française.

Sommaire:

Ugrenović: „La veille de la reunion à Ragousa“. — Ing. Perušić: „Les Communautés des Confins Militaires“. — Ing. Petrović: „Les forêts et l'exploitation des forêts en Macédoine“ (suite). — Dr. Hufnagl — prof. Veseli: „L'aménagement des forêts pratique“ (suite). — Ing. Manojlović: „Centenaire de Nancy“. — Commerce et industrie de bois. — Literature. — Législation. — Vénerie. — Union. — Nominations et mutations. — Adjudications.

Šumarski list

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.

Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi pomagaci a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.
b) " " " 100 Din.

Članovi utemeljitelji i dobrotvori dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 dot. 3000 Din.

Preplata za nečlanove iznosi godišnje 100 Din.

Preplata se šalje za članove iz Slovenije na Podružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštnoj kaznici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.293 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićeva ulica 2.

Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeva ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglase plaće se:

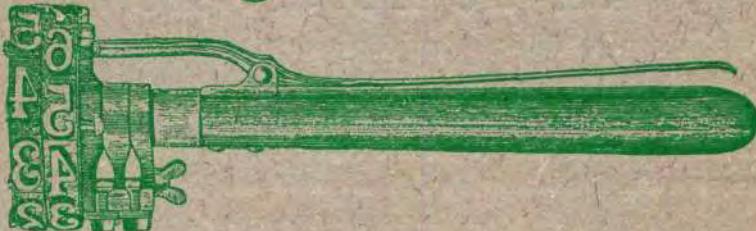
Za stalne oglase (inserate) kao i za dražbene oglase:

$\frac{1}{4}$ strana 500 (petstotina) Din. $\frac{1}{4}$ strane 175 (stosedamdesetpet) Din.
 $\frac{1}{2}$ strane 300 (tristotine) Din. $\frac{1}{8}$ strane 90 (devedeset) Din.

Kod trokratnog oglašivanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerjenje, vrpce za mjerjenje, brojevi iz ocijeli u svim veličinama najbolje vrsti, šumske krede i olovke kod

Šandora Schnellera

rezbara

ZAGREB, STROSSMAJEROVA ULICA BROJ 6.

Uoči skupštine u Dubrovniku

Kad nam ogralu sunce slobode, pružimo si — dotada pocijepani — ruke i ujedinimo se u veliko Udrženje. Učinimo to na najstarijem ognjištu našeg šumarstva, u bijelom Zagrebu.

Prvi veliki zbor, ovako ujedinjeni, zborovasmo u prestonici, u gordom Beogradu, gdje pokroviteljstvo nad našim Udrženjem primi Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar.

Drugi naš zbor održasmo u bijeloj Ljubljani a treći u Šeher-Sarajevu.

Evo nas, da se veliki i jaki sastanemo po četvrti put u slovenskoj Atini — u drevnom Dubrovniku.

Pohitit ćemo do dubrovačkih mira, da se poklonimo Slavi našeg roda, koja je punih dvanaest stoljeća značila da očuva svoju slobodu. Ni Mletački Lav, ni krvavi Počumjesec, ni silni Rim nijesu mogli da je slome. Tek crni dvoglavi orao ravno je stotinu godina sapinjao njene grudi. No doletje bijeli orao sa Vrata ira i trže s grudi žednu krvopiju — zauvjek.

Pohitit ćemo, da se poklonimo Atini cijelog slovenskog roga. Ona nam dade Gundulića, pjesnika „Osmana” i „Dubravke”, pjesi "a slobode i vjere u snagu naše krvi. Ona nam dade Boškovića, koji raznese slavu slovenske nauke širom svega svijeta. Ona nam dade Puciće, koji i u najtežim časovima robovanja tvrdio vjerovanju i propovijedahu vjeru u naše oslobođenje i ujedinjenje.

Pohitit ćemo, da se poklonimo mudrosti, kojom je Dubrovnik znao da sačuva svoju ekonomsku nezavisnost, da pridigne i očuva svoju privrednu snagu. Ulazeći u dvornicu kneževa dvora razumjet ćemo odakle ta snaga. Sa arhitravama vrata stanac-kamen progovara: „Obliti Privatorum Publica Curate”. Smetnite s uma privatne brige i brinite se o općem dobru.

Dubrovniče, slavo našal! Prilazeći Tvojim mirima, hodajući Tvojim Stradunom, pod řikom Twoga zaštitnika Svetoga Vlaha, okrijepit ćemo srca naša istorijskim duhom Tvoje slobode, dići ćemo um naš, ugledajući se u Tvoje velike sinove, probudit ćemo svijest dužnosti naše čitajući slova s kneževa dvora.

Dubrovniče, Atino slavna, vjerenice mora, ovjenčana krunom nove slobode, što Ti je donese bijeli orao sa Vardara, primi sinove naših zelenih dubrava i dopusti da pod Tvojim okriljem razmišljaju, kako da se Tvoja kršna gola ramena ogrnu — plaštem zelenijem.

Dubrovniče, stara slavo, da si nam zdravo!

Ugrenović

Ing. Andrija Perušić [Ogulin]:

Krajiške Imovne Općine.

(**Prilog uređenju uprave i gospodarstva sa šumama Krajiških Imovnih Općina s naročitim osvrtom na Brodsku Imovnu Općinu.**)

U našoj stručnoj javnosti ne raspravlja se danas o Krajiškim Imovnim Općinama onoliko, koliko bi trebalo. Nekada izide u Drvo-tršcu po koji članak, a u političkim novinama polemizira se ponekad s partijskog i ličnog gledišta. Imovne su Općine seljački instituti svoje vrsti, s površinom od preko 620.000 jutara, reprezentuju ogromnu vrijednost a vrše jedan dio zadatka, što inače u većem dijelu naše Kraljevine tereti državne šume, jer podmiruju zemljoradnike ogrjevom, gradom, pašom po čl. 41. Ustava. Stoga zaslužuju veću pažnju.

Ja sam o njima napisao više raspravica, što u našem stručnom listu, što u drugoj štampi, i iznio pred javnost neke misli i predloge, o kojima je trebalo raspravljati. Raspravljalo se o njima nije, prema čemu bi se moralo smatrati, da stanje kod Imovnih Općina nije ne-povoljno.

Osim prekida od 3 godine služim već 18 godina kod imovnih Općina u ravnicama i planinama, pa mogu — na osnovu ličnog poznavanja stvari — uvjeriti čitaoca, da stanje Imovnih Općina ne zadово-ljava. Trebalo je kod njih već odavna provesti izvjesne reforme, kako bi njihovi članovi bili što manje opterećeni, jer državni fiskus nije voljan da finansira upravu Imovnih Općina, pa bilo to i po cijenu podržavljenja njihovoga vlasništva. Detaljno o tom drugom prilikom. Za sad moram reći, da su u našoj narodnoj državi Imovne Općine prepustene same sebi sve kraj podržavljenja uprave. Ovo podržavljenje, posmatrano sa ekonomске strane, imalo bi u prvom redu da sanira upravu i samo gospodarstvo u koliko se god to može već sad učiniti. Ta sanacija u užem smislu sastojala bi se u kratko u reorganizaciji uprave i gospodarstva.

Svišan šumarski, računarski i sav manipulacijski činovnički kader razmjestiti odnosno najmlađe otpustiti. Da se uštede znatne plaće i penzije čuvarskog osoblja, zavesti sistem pomoćnika lugara za ono vrijeme, kad oni zaista i trebaju, primjereno ih platiti, a s tim reducirati revire na $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ sadanjeg broja. Nastojati, da se drugačije plaća osoblje, koje služi kod svojih kuća i koje ne školuje djecu. U penziju slati i puštati ljude, koji ne mogu više služiti ni na reviru ni u pisarnama. Zato donijeti specijalne odredbe. Beneficija računarskih i manipulacijskih činovnika regulisati analogno takvim činovnicima drugim službama, a šumarskim stručnjacima regulisati na drugoj ispravnijoj bazi.

Sav posao kod Imovnih Općina u kancelarijama i u šumi treba bolje organizovati. O pobližoj organizaciji rada kod šumskih ustanova uopće, a Krajiških Imovnih Općina napose reći će možda nešto na drugom mjestu. Za sada naglasavam, da se moramo brinuti oko potrebnoga kvaliteta rada našega personala i efekta toga rada, kako bi sa sto većim minimumom energije, dobro upravljene, vremena, dobro iskorišćenoga, i materijala, štedljivo upotrebljenoga, uradili što veći kvantum dobrog posla.¹ Djelokrug šumarija mora se u upravnom naročito u stručnom pogledu proširiti, inače šumarski fakulteti nijesu potrebni. Pisarničko poslovanje treba modernizirati, zavesti šablove kopiranje, diktiranje rješenja, produžiti uredovno vrijeme, nabaviti razna moderna tehnička pomagala u administraciji, računovodstvu t. d.

Prekinuti treba sa današnjom praksom kod uređivanja šuma. Prva je dužnost očuvati cijelokupnost posjeda; omeđašiti šume stalnim i trajnim znakovima i fiksirati glavne medašne tačke ili tačke pomoćnoga poligona; u nizinama sistematski kopati medašne šanceve; što vise podizati i uzgajati šume, osnovati stalne i pokretne šumske vrtove kao i prelazne predzabrane za uzgoj umjetnih i naravnih predsadnica; ne graditi nove objekte, jer to je preskupo, već u nuždi kupovati rabljene jeftinije; utjerivati bezobzirno dužne šumske odštete; dizati vrijednost lovištima u blizini većih mesta, izbjegavati određivanje i uvećavanje šumskih taksa za pravoužitnike. U kratko: valjano urediti šume, čuvati njihov posjed i cijelokupnost, dizati produkciju valjanim uzgojem, zavesti štendnu na svim linijama i stiti pravoužitniku više koristiti.

Američki državni uređi uzorno funkcioniраju, jer rade brzo, valjano i štedljivo. Dobar dio drž. budžeta odlazi na nesavremenu i zastarjelu administraciju i računovodstvo. Za preuređenje takvoga rada nemamo mi dovoljno shvatanja ni inicijative. Ljudi, koji bi to mogli provesti, moraju u pozadinu.

Sve ovo vrijedi i za državnu upravu u opće. Propada ogroman novac godišnje, koji ide u stotine milijuna, a koji bi se mogao upotrebiti na otplatu drž. dugova, potrebne privredne investicije i sanaciju sadanjega stanja.

Za uređenje šuma Imovnih Općina nemamo uzora na strani ni kod kuće.

Preporuča se da se izide iz uskoga kruga inače posve dobrih propisa o uređivanju šuma Krajiških Imovnih Općina, tumačiti te propise što ekstenzivnije, napustiti zastarjele metode uređenja, a zavesti kombinovanu metodu sastojinskog gospodarenja sa metodom dobnih razreda² i s tim osigurati veću slobodu kretanja, kako bi se moglo što intenzivnije i racionalnije gospodariti s obzirom na vrijeme i prostor u šumi, uvećati produktivnost šuma, naročito osigurati potreban veći kvantum ogrijeva i građe bilo i sa strane, a s druge strane spriječiti nedopuštenu sjeću i pašu.

¹ Vidi: M. Marjanović: Znanstvena organizacija rada.

² Vidi: Ž. Miletić: Uredivanje državnih šuma u »Š. Listu« god. 1924.

Imovne Općine »ureduju se« otkako postoje, revizije osnova postale su kronicne, a u istinu znaće sastavljanje novih osnova. Taj se rad vuče godinama, a kroz to se vrijeme šume iskorišćuju po staroj osnovi, nastaju pomutnje i t. d. Ili obavljaju se skupočjene taksatorske predradnje, a da od svega toga rada ne bude mnogo koristi. U koliko su negdje gospodarstvene osnove u redu, ne radi se po intencijama te osnove i njezinim odredbama, treba revizija, popravaka, novoga nepotrebnoga troška. Kraće rečeno, poraditi treba na tom, da kraj promjenljivosti redovitih potreba cijele Imovne Općine, pojedinačnoga kraja, vanrednih potreba (investicije, skupoča) nauka o uređivanju šuma ne bude instrumenat, kojim će se svakoga decenija pod skupe pare i žrtve u gospodarstvu mijenjati način uređenja, kako to, govoreći šumarski, odgovara časovitim potrebama ili nazorima novoga taksatora.

Treba prije svega biti na čistu i fiksirati opće i temeljne principi gospodarenja kod Imovne Općine kao cjeline, pa preći na temeljna načela za uređenje izvjesne šume; koliko trebamo uredajnih jedinica, koja je svrha gospodarstvu (proizvodnja ogrijeva i grade, prodaja), koja vrst drveća, uzgoja način sječe, obhodnja i t. d.

Uređenje državnih šuma prosto je i ne mora biti vezano na strogu godišnju potrajinost i na određeni prostor. Pače u liberalnijem postupanju treba ići još dalje od mišljenja g. taksatora Ž. Miletića. Naprotiv traži se veća spremna i rutina od uredivača takovih šuma, koje su vezane na strogu godišnju potrajinost u drvnim ili novčanim užicima, na određeni prostor, a zavise o promjenljivim potrebama interesenata, vlastite režije, obveza prema državi (porezi, nameti...), elementarnim nepogodama, o drvnom tržištu, što će sve još mnogo godina potrajati.

Spreme i rutine ne treba, ako se zadatak shvati i riješi šablonski t. j., da se snize pripadnosti članovima kad potrebe porastu, da se odrede šumske takse na užitak članova, povećaju druge takse, odredi revizija ili sastav novih osnova, pretvara vrst uzgoja, snizi obhodnja, čini predhvrat, nadu prišteđje, vanredni užitci, skrati uporabno doba i slično, kako bi se mogla dobiti na papiru veća drvna masa. Naše su šume mnogo toga podnijele, ali mi ne smijemo zaboraviti, da je šumarstvo nauka, koja bazira na prirodnim zakonima i da u našem uredajnom radu ne smijemo biti neozbiljni, već treba da ostanemo kod naučnoga karaktera uređenja šuma svoje vrsti, kake su komunalne seljačke šume.

Bez obzira na to, hoće li se Imovne Općine povodom striktnoga vršenja odredaba Ustava i specijalnih zakona u sadanjoj formi i sa držini uzdržati ili će se preobraziti i u svojoj jezgri izmijeniti, izvjesno je, da će današnje šume neke Imovne Općine, pa recimo i susjedne zemljишne zajednice i prikupljene privatne šume imati određeni trajni zadatak t. j. svakogodišnje snabdjevanje okolišnoga seljaka gradom, ogrijevom i pašom za kućnu i gospodarsku potrebu, do izvjesne granice, računajući ovamo špekulaciju. Rekao sam trajni zada-

tak, u prepostavci, da će još dosta dugo vremena naš seljak trebati drvo za ogrijev i gradu, a šumsku pašu za svoju domaću stoku. Veća kultura i jeftiniji surogati smanjiti će konsumpciju i današnji način upotrebe drva. Rekao sam seljaka, a ne svakoga državljanina, jer Ustav pozna zemljoradnike i one, koji se uzgred zemljoradnjom bave. Do izvjesne granice rečeno je zato, jer po Ustavu treba pomoći seljaku, a ne seljaku-mogućniku. Dakle, odrediti nužni minimum egzistencije za seljačke porodice (a ne selišta). To je osnovni zadatak. Novčani izdaci, potrebni za pošumljavanje, uzbajanje, uređivanje, čuvanje šuma, pristupačnost sjećina, javne terete, dizanje i pomaganje gospodarske prosvjete i njezin privredni rad i ostale neophodno nužne potrebe — pokrit će se ili prodavanjem jednog dijela šuma ili prihodom iz kakve rezerve ili kakvom drugom vrsti gospodarenja (novčanoga, poljoprivrednoga), ili naplaćivanjem pristojbi za drvo od pravoužitnika ili u krajnjem slučaju snižavanjem užitaka pravoužitnika i prodajom sniženoga kvantuma.

Teškoća riješenja sastoji u ovomu: s jednakim prihodima u drvu i novcu pokrивati potrebe članova, koje su sve veće tako, da se ne mora šumska glavnica smanjivati lošim gospodarstvenim osnovama ili šumskim štetama u tolikoj mjeri, koliko je potrebno pokriti faktični (a ne imaginarni) manjak seoskog kućanstva i ograničenog gospodarstva.

Ali o ovoj sve većoj potrebi i konačnoj propasti šuma Imovnih Općina govori se i piše već decenijima. One ipak nijesu propale. Znači, ili potrebe nisu toliko rasle ili se uživaoc šuma zadovoljava i s manjim t. j. on ograničava svoje potrebe ili razumnije postupa s drvetom t. j. napušta otvorena ognjišta, prozore smanjuje ili ih udvostručuje, kuće bolje gradi, rabi više crijeplja, ciglu, beton, željezo, žicu ili živu ogradu i slično.

O tome nema sumnje da nastupa ovo potonje kod mnogih pravoužitnika. Tko pozna dobro život i naviku našega seljaka, morat će priznati, da bi se još znatna količina ogrijeva i grade mogla uštediti, kad bi naš čovjek znao i htio još razumnije raspolažati s drvetom, odnosno, kad ne bi bilo i dosta izbiranja u pogledu kvalitete drveta. Dok seljak iz provincijala iskoristi i najsitniju krčevinu, kopa panjeve, kupi suharke i t. d. dotle naš Krajišnik ne će ni da čuje o doznaci sitnijega materijala na račun kompetencije, već traži samo krupnu šumu, ostavlja panjeve na 50 cm. visoke, u krčevinu osim malih izuzetaka ne će ni da gleda. Na hiljadu metara ostaje u šumi neiskorišćeno i propada, dok se s druge strane uvodi sitni šumski uzgoj, a kod imućnijih Imovnih Općina kupuju gotova drva za teške pare.

Fakat je, da se nijedan naš čovjek nije smrznuo od zime, ali i to, da se gospodari učili i upravljalo često puta tako, da je seljak opravданo osjećao nepotrebnu teškoću i teret.

Dakle, napeti sve snage, da produkcija ogrijeva bude što veća, a to će se postići izborom odgovarajuće vrsti drveta i pošumljenjem i zadnjeg komadića slobodnog zemljišta bez obzira na §§ 3., 6. i 10. starog šumskog zakona, zatim produkcijom grade: 1. za potrebe pravoužitnika i 2. za potrebe gospodarstva, 3. za rezervu i to za članove,

da im mjesto proizvodnje bude što bliže, a za potrebe Imovne Općine i rezerve neka se izdvoje takvi predjeli, gdje bi se imao postići maksimum u kvatumu i kvaliteti, dakle zavesti zasebno finansijsko gospodarenje.

Kod odluke o ovim osnovnim pitanjima mnogi taksator zapadne u dilemu, jer se u njemu bori šumar-ekonom, koji traži najveću rentu šumskog tla, sa uređivačem jedne seljačke konservativne ustanove, kojoj je glavni zadatak proizvodnja ogrijeva, grade, briga za pašu, sve troje u nekoj odredenoj proporciji. Mora uzgajati gradu i tamo, gdje to teško ide, a ogrijev i tamo, gdje bi inače uzgajao prvoklasnu gradu, dok zbog paše ili ne zatvara sumu ili ju mora prije reda otvoriti. Ali, član traži ogrijev, gradu, pašu i drugo ništa, bez obzira, hoće li mu uprava to dati u obližnjim šumama svojim ili tudim (do neke ograničene udaljenosti) ili će mu dobaviti gotov egrijev ili gradu sa strane iz vlastitih šuma ili kupom ili će mu dati novac (relutum) za drvo, da ga sam kupi. I ako on pristane, da mu se snizi kompetencija, nije vođan, da plaća bilo što za ogrijev ili gradu, što mu Imovna Općina sa strane dobavi u izradenom stanju. Ovaj novi odnos članova prema svojoj Imovnoj Općini, koji je nastao razvojem gospodarstva, a potiče iz vremena, dok su Imovne Općine raspolagale sa velikim drvnim glavnicama t. j. dok je postojala finansijska mogućnost, treba također raščistiti i načelno riješiti bez skrupula, naročito bez obzira na mnoga nepozvana lica, koja u ovom pravcu izrabljaju situaciju na opću štetu Imovne Općine, da za sebe izbjiju neki politički kapital. Interes pravilnog gospodarstva zahtjeva, da se u izvjesnim gospodarskim jedinicama ne uzimaju potrebni užici ili ne takvi, koji pripadaju članovima. Uprava Imovne Općine iz nepotrošene novčane ili drvene glavnice nabavlja odnosno daje članovima ogrijev ili gradu u granicama prihoda (godišnjeg ili periodičnoga, potrajnoga). Teoretski uzeto, od toga prihoda imaju se odbiti sv troškovi administracije, proizvodnje i otpreme, a ostalo dati pravoužitniku bez ikakve posebne naplate s njegove strane.

Ali znajući stanje Imovnih Općina, sve veće njihove potrebe, naročito uočivši fakat, da se zbog sve većega broja članova postepeno i polagano ali ipak ograničavaju njihovi užici, odreduju takse, nema stvarne, faktične zaprijeke, naprotiv mora već danas nadzorna vlast propisati, da svi pravoužitnici doprinesu stanovitu svotu godišnje, a napose još oni, koji primaju ili izrađeno drvo u šumi na panju ili stovarištima ili koji dobivaju izrađeno drvo na obližnjoj željezničkoj stanicici, obali rijeke ili gdje drugdje, odakle im je drvo kud i kamo lakše dopremati nego ga u šumi sjeći i šum. putevima izvoziti.

S novčanim kapitalom trebalo bi gospodariti što rentabilnije, ali ižići iz dosadanjeg jednostavnog ulaganja u papire. Imovne Općine treba da korisnije plasiraju svoj novac na pr. osnivanjem štedionica, kako to čine s uspjehom mnoge upravne općine. Takve štedionice kao najsigurnije u zemlji ili jedna takva za sve imovne općine privukle bi sebi sve ulagače. S napretkom prosvjete članova prešle bi štedionice na osnivanje neophodno potrebnih ali sigurno rentabilnih privrednih poduzeća u selima, primjerice ciglana, rezaonica, naprava

cementnog crijepe, pokusnih stanica za uzgoj oplemenjenog sjemena i stoke, osnivanje ratarnica, škola kućanskoga smjera i t. d.

Ogrijev se negdje doznačuje na mjeru, negdje pravoužitnici izvlače vršike i ogranke iz šume kad i koliko hoće i opet dosta drveta istrune kao na pr. kod Ogulinske Imov. Općine. Prema različitosti treba i postupati. U planinskim, brdskim krajevima, gdje je propisano preborno gospodarenje, preći na visoko šumsko gospodarenje, gdje je to dopustivo, odnosno ispitati, može li se preći na visoko šumsko gospodarstvo s oplodnim sjećama kao i sjećom na kulise i početi sa pokušima na naučnoj bazi, uz pomoć pokusne postaje kroz jedno razdoblje od 20—30 godina; otkupiti podavanje drveta za cijepanje daske (kod Ogulinske Imovne Općine već učinjeno) i brvana za gradnju kuća i staja; voditi računa o šumskim čistinama, enklavama, prikrćima, što ih narod iskorišće i prisvaja u kraškom planinskom terenu iz nužde za neophodno potrebnim sijenom i bujadi (za nastor stoci i dubar), jer narod na Kršu živi od stoke, šumskog rada kod kuće i na strani i šumske kirije. Ovakove površine treba im cedirati za šumske ili pašnjачke površine uz među šuma Imovne Općine, a enklave i središta šuma trebalo bi otkupiti pošto bilo; sjećine činiti im pristupačne izgradujući sistematski ceste i puteve; pomagati rad oko dizanja gospodarstva onoga kraja u prvom redu voćarstva, što bi imao biti također jedan zadatak Imovnih Općina Otočke, Ogulinske i Slunjsko-banskih. Svaki šumar i lugar može biti propagator voćarstva i pčelarstva u svojem kraju.

Pitanje je paše na mjestima važnije od pitanja drveta. Naš je narod ne samo u planini već i u ravniči dobriim dijelom stočar. Zadjeni njemačkim šumarstvom nesvjesni sprječavali smo pogdjekad pašu, gdje i nije trebalo. Smetala nam je u otvorenoj šumi stopa govečeta, jer se pritiskom smanjuje produktivnost tla.

Ovo važno pitanje kod komunalnih šuma treba u korist naroda regulisati i pašu dozvoljavati svuda, gdje najmladi dobni odnosno debljinski razred ne može biti ugrožen. Dozvoljavati ugon sitnog blaga, gdje se krupno ne može puštati. Kozama nema mesta u prebornoj šumi već jedino u visokom gospodarstvu, koje bi u ovom planinskom kraju trebalo pokušati uvesti. Koze će konačno uništiti selske šume i pašnjake. Ličani i to većinom imućniji traže danas dozvolu puštanja koza u šume, dok na području siromašnije ogulinske regimente koza gotovo i nema. Da se koza lakše riješimo, treba dati izvjesne koncesije ostaloj stoci.

Našim drakonskim mjerama nismo ni poučili ni prisilili seljaka, da hrani stoku kod kuće, jer za to nema uslova. Dok Slavonac zna, što su branjevine, dotle Ličanin odnosno Kordunaš preko noći počupa biljke i ako u ovim šumama nije u pravilu dozvoljena paša, jer bi na svakoj površini trebali imati zastupane sve debljinske razrede, dakle i najmlade — i ako se sade biljke samo mjestimice u vrlo maloj mjeri. I u pogledu koristi od paše planinci su mnogo više skučeni od seljaka u ravniči. U planini je smetnja paši preborno gospodarenje, a u ravniči je slobodna paša u svim otvorenim šumama.

Sanacija Imovnih Općina u širem smislu mogla bi se provesti na način, kako smo ranije napisali. U kombinaciju ulazi: bolje grupisanje Imovnih Općina, savez i međusobno podupiranje Imovnih Općina; novčano poslovanje; autonomna uprava; nadležnost Ministarstva samo u važnijim stručnim i materijalnim poslovima; pravo žalbe na Državni Savjet protiv rješenja Ministarstva; kupovanje šuma i šumskoga zemljišta, dakle uvećanje proizvodne površine; uvećanje posjeda na račun susjednog velikog šumskog posjeda, u koliko će se Imovne Općine prema čl. 41. Ustava u buduće starati i za nepravoužitnike zemljoradnike kao i one, koji se uzgred zemljoradnjom bave; osiguranje sječa kod države ili privatnika kroz više godina (prorede, leževina, sitna građa) prema predhodnim odredbama za pripremu agrarne reforme od 25. II. 1919. i čl. 41. Ustava; uvećanje posjeda na račun Krajiških Zemljišnih Zajednica, postepeno njihovo pošumljavanje i uređenje; nastojanje kod nadležnih, da se dalje ne upropasuju privatne, općinske i selske šume, već da se one održe i da nastojimo oko njihovog proširenja svuda tamo, gdje se šumsko tlo ne krči u drugu bolju vrst kulture i t. d.

Članom 1. Zakona o općoj upravi određen je položaj Krajiških Imovnih Općina, t. j. Imovne Općine kao i sve nedržavne šume padaju u nadležnost oblasti kao samoupravne jedinice. Spomenuti je zakon lex generalis i jedino Zakon o centralnoj državnoj upravi, koji će se istom donijeti, može drugačije regulisati pravni položaj Krajiških Imovnih Općina u upravnom razgraničenju. Ovaj njihov današnji odnos prema Ministarstvu nije zakonit, jer ne odgovara pravnoj njihovoj naravi. O ovom posebno.

I ako principi šumarske nauke ostaju isti i na njih ne uplivišu nezvani faktori — van sumnje je, da o organizaciji službe zavisi egzistencija i prosperitet šuma. A ovdje je u pitanju ovo pitanje, jer o stalnosti, ispravnosti i ambiciji upravnog personala naročito o nadzoru, koji je danas šablonski, zavisi sve.

Brodska Imovna Općina je naša prva šumska općina i ako ne po upravi i gospodarstvu, a ono svakako po raznolikosti svojega gospodarstva i vrijednosti, prema tomu važnosti u životu svojih članova i čitavoga svoga područja.

Kako predstoji preuređenje šumskog gospodarstva te općine, kojoj sam bio upraviteljem skoro dvije godine, napisao sam g. 1924. uz pomoć kolege g. Markića jednu knjižicu za pravoužitnike o stanju uprave i gospodarstva Brodske Imovne Općine i obećao iznijeti o tomu radu pred stručni forum kritičku raspravu. To evo sad činim. Upravo zbog spomenute raznovrsnosti gospodarstva može Brodska Imovna Općina poslužiti za primjer uređivanja gospodarstva drugim Imovnim Općinama. U svojem kritičkom razmatranju bitnih gospodarskih mjera tangirat ću u kratko opće osnovne principe, na kojima leži valjano gospodarstvo i uprava jedne Imovne Općine.

Knjižicu sam razasao pravoužitnicima Imovne Općine i njihovim predstavnicima istom nedavno zbog nekih formalnih razloga. Knjižica će doprinijeti nešto i popularizaciji same Brodske Imovne Općine i šumarstva. Imali smo namjeru poraditi na propagandi oko

čuvanja, njegovanja i bolje upotrebe šuma kod seljaka, oko potrebe šuma i važnosti Brodske Imovne Općine za kulturni, socijalni i gospodarski napredak onoga kraja. Imovne su Općine do sad učinile vrlo malo za popularizovanje šumarstva i ako su za to imale i dovoljno razloga i dovoljno novčanih sredstava.

Što su Imovne Općine do danas sačuvane, nije zasluga samo uživaoca šuma, već u prvom redu požrtvovnih šumara, zatim snage zakona. Dobar dio pravoužitnika nije bio osobito sklon, da uščuvaju svoje šume, nikada se nije mogao pomiriti sa uredenjem tih šuma, zavedenim redom i upravom. Trajno je imao centripetalnih težnja ne možda u smislu moguće pravilne i pravedne dekoncentracije, već u smislu diobe, a kasnije rasula, stvorivši Zemljišne Zajednice, koje bi zadesila ista sudbina kao i gotovo sve ostale Zemljišne Zajednice. Šume bi se iscrpile, pojedinci bi se na čas pomogli, tlo bi ogolilo, a ostali slabi pašnjaci, od kojih ne bi bilo osobite koristi. Na žalost, još veći dio našega seljačkoga naroda u Krajini nema smisla za zajedničko dobro, a ne će da još skoro ni imati, jer shvatanje, smisao i ljubav za zajednicu dolazi sa kulturnijim stanjem. Kod nas su danas u tome prilike slične onima u Njemačkoj u 17. i 18. vijeku, a izražene u riječima »communio mater discordiarum«, ili »negotia communia communiter negliguntur«.

Upravo je zato bila dužnost uprave Imovnih Općina, koje su do sad izdale znatne sume za opće kulturne, socijalne, ekonomске, humane svrhe svoga područja kao i izvan njega — poraditi i oko popularizovanja Imovnih Općina i šumskog gospodarstva u opće. Nije mi poznato, da bi koja Imovna Općina izdala popularno napisanu knjižicu o svom trošku u kojoj bi prikazala postupak, svrhu, razvoj i stanje svoje imovne općine. Jedini pokojni šumarnik Hinko Begna kod Križevačke Imovne Općine napisao je u Šumarskom listu u g. 1911. monografiju Imovne Općine pod naslovom: »Križevačka imovna općina u slovu i broju«. Za uspomenu na 50-godišnjicu Brodske Imovne Općine naumio sam bio sa gg. Markićem i Crepićem izdati jubilarnu ilustriranu knjižicu o gospodarsko-kulturnom značenju Brodske Imovne Općine, o njezinom postanku, razvoju i današnjem stanju. Inače je štampano više knjižica o Imovnim Općinama redovito povodom raznih napadaja na upravu i gospodarstvo pojedine Imovne Općine.

Od kako postoji Brodska Imovna Općina, izgleda, kao da je kod nje najnemirnije. Ovaj nemir, značajan za t. zv. bogatije općine, ne potiče iz samoga naroda, već, kao što to obično biva, od nezadovoljnoga činovništva, koje iz ličnih sitnih motiva suflira pojedinim nezadovoljnim predstvincima Imovne Općine razne nepravilnosti uprave. Pojedinci ovomu nasjeduju i stupaju u akciju protiv uprave, a daju im podstreka takvi nezadovoljnici.

Psihološki je razumljivo, zašto se mase lako pokreću, ako se radi o navodnoj zaštiti a pogotovo proširenju njihovih prava.

Ovaj nedopušteni rad bio je bliži povod za izdanje spomenute knjižice.

Kod Brodske Imovne Općine došlo je do nelegalne organizacije pravcužitnika tako, da su jednovremeno postojala dva predstavnštva

Imovne Općine; redovito zastupstvo, koje je bilo u borbenom stavu prema ovoj nelegalnoj maloj organizaciji, koja se kasnije pretvorila u političku i nestala. Program ove nelegalne organizacije pravoužitnika stvorene ad hoc, da se spreči snizivanje kompetencija, bio je vrlo obilan, a išao je za tim, da prosto sruši postojeći teškom mukom šumara i vlasti stvorenim poredak, da konačno Imovnu Općinu upropasti.

U ovoj raspravi napisao sam u kratko, koliko je trebalo, o uređenju, uzgoju i upravi šuma Brodske Imovne Općine.

Nešto sam veću pažnju posvetio temeljnim principima uredjenja šuma, koje se upravo u ovo vrijeme obavlja i tim stručno upotpunio samu knjižicu.

* * *

Brodska imovna općina postoji od 8. XI. 1873. Po cdlukama o diobi cd 23. VI. 1873. i 18. IV. 1875. primila je površinu od 74.036 jut. 682 hвати, što je bilo procijenjeno na 36.065.868 zlatnih austrijskih forinti. Godine 1894. kupljene su šume vlastelinstva Pleternica-Velika sa ekonomijom, Stražeman-Kaptol svega 21.434 kat, jutara od toga 1450 kat. jutara ekonomije sa više gospodarskih zgrada.

Dakle sav šumski posjed iznosi danas oko 96.000 jutara, jer se nešto i prikupilo. Od ekonomije iskorišćuje se oko 450 jutara, jer je ostali posjed izdvojen u agrarne svrhe i razdijeljen medju dobrovcice i interesente agrarne reforme.

(Nastavit će se).

Communautés des Confins Militaires.

La partie de la Croatie-Slavonie, limitrophe de l' Empire Ottoman était soumise à un régime spécial et nommée Confins Militaires. Elle possérait de grandes communautés forestières qui existent encore aujourd' hui. Les forêts de ces communautés couvrent 360.000 hectares de terrain. L' auteur de cet article critique l' exploitation et la gestion de ces forêts (à suivre).

Rédaction.

Инг. Драгољуб С. Петровић [Алексинац]:

Шуме и шумска привреда у Македонији (У ОКРУГУ ТИКВЕШКОМ.)

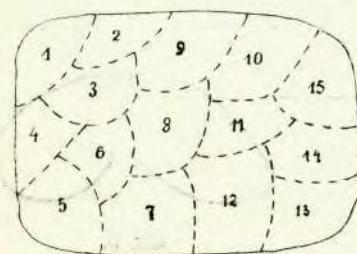
(Наставак.)

Како изгледа колиба на кољу, која служи за хватање рибеног сада, види се из слике 1.

Принар тако остаје преко лета. У првој половини децембра пред Св. Николу огради се принар и направи ограда (пардија). У то време риба се већ увукла у принар. Ограђивање се врши кољем и лесама направљеним од трске. Свуд око принара пободе се коље, па се за њега причвршћују лесе тако да допиру потпуно до дна. Лесе су широке 1.60 м. а дугачке 3.20 м. од прилике (8 × 16 педи, како рибари рачунају). Ограда је неправилног облика и велика је око 3 ара. Када је ограда готова, сида се почне са терањем или скупљањем рибе на једно место. За ово се у самој огради напово огради лесама извесна површина. Лесе за ово ограђивање су такође од трске, али су ређе од првих, како би риба могла да пролази кроз њих. На слици 2. је означена та другостепена ограда (1.). У тај

Сл. 1.

Сл. 2.

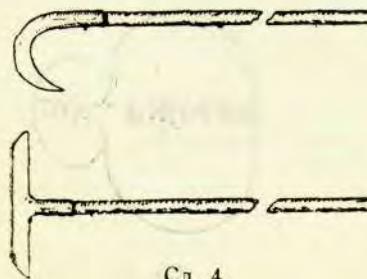

Сл. 2.

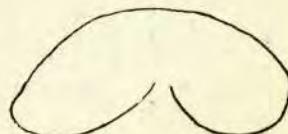
новоограђени простор пусте се разне водене тице назване општим именом »пилци«. Тицама су поткресана крила, да не би из ограде утекле. »Пилци« имају задатак да терају рибу из дела 1. у други део. Оне то врше на тај начин, што се гњурају, хватајући рибу за храну. Ово рибу толико заплаши, да избегне из дела 1. Кад је тако испражњен део 1., загради се нов део 2., па кад се и он испразни, онда део 3. и т. д., док се сва риба не сатера у део 15., који се зове »девојка«. Да се риба не би враћала у део 1., избаци се из њега принар изван ограде и тада се заграђује део 2. и тако се продолжава даље. Тај принар се употребљава идуће године на ново. Но риба се још не може хватати, јер је и девојка пуна принара. Ради хватања направи се уз девојку нова преграда од леса велика само 3—4 м². Тај ограђени простор назива се »котец« и у њему нема принара. Да би риба могла из девојке да прелази у котец направе се на девојци врата, повијајући лесу ка унутрашњости котеца, како се риба неби могла враћати (Сл. 3.). Кад је котец готов пусте се пилци у девојку, који претерају сву рибу у котец. Из котеца се риба лако повлом (мередов) вади и трпа у кошеве. Овако се лови зими децембра, јануара и фебруара и тада је лов најбогатији. У једној таквој огради може се уловити до 60 кошева рибе. Један кош хвата до 40 ока рибе. Ово зависи дosta од случаја, јер по неки пут се ухвати само 10 кошева рибе.

За све време док је риба у огради у колиби увек мора бити по један човек. Овај човек мора да тера од ограде разне водене тице, којих има у великом броју. Он тера ове насртљивице од ограде виком, бацањем камења, кога припреми у колиби и најзад пуцањем из пушке.

За једну ограду потребно око 100 магарећих твара принара, што чини 15 м пр. Принар може да остане у води највише четири године, јер му за то време лишће и ситне гранчице отпадну. Међутим не чека се да принар сасвим пропадне, него се обнавља сваке године. На онај принар, који се избаци из ограде, баци се опет у пролеће нови принар, припремајући тако нову ограду. Принар се вади из воде гелберијом, (Сл. 4.), која је кукаста облика а служи и за сечење трске. Крупни стари патрљци принара звани углоч, не могу се вадити гелберијом. Они се ваде косом, (Сл. 4.), која је велика 50 см. И коса је, као и гелберија општра са унутрашње стране.

Сл. 4.

Сл. 5.

Пилци се по свршеном лову у пролеће пусте у слободу. Како су они за овакав лов неопходно потребни, то их у јесен на ново хватају. Хватају их спрам села Николића у тако званом пилекатнику. Пилекатник се прави takoђе од коља и леса побијених у дно језера. Облик пилекатника се види на Сл. 5. Врата су као и код девојке, како водне тице не би могле да изађу. Пилекатник се покрије мрешем да тице не би могле да излете. У тако покривени пилекатник се метне риба на коју затим дођу тице.

Под пилцима рибари разуму разне гњурце (кокакља, гравци), дивље пловке (враништета, обичне, краи, ћуриц), као и друге водене птице.

Око једне колибе или ловишта запослено је 4 до 7 људи, јер треба плести лесе, оргађивати, разграђивати, избацити прнаре и т. д. Колиба као и ловиште припада пак само једном газди, код кога остали раде под платом. Газда их плаћа на тај начин, што од свег прихода задржи за себе 20 %, а осталих 80 % дели на раднике, учествујући и сам у тој деоби.

У месецу марта риба одлази у дубину и онда се хвата мрежама и удицама. Мрежа (прећа) има разних према томе каква се риба хвата и како се хвата. Преће су следеће: А плат, којом се хвата ситна риба. Дугачка је 10 м., широка је 1.2 м. На доњој страни има олово, а на горњој плуту. Риба се хвата разапињањем аплате, у које се риба заплете. Друга је грип, од кога има две врсте: честа за ситну рибу и ретка за крупну рибу. Грип је као и алов којим рибари на Дунаву и Сави хватају рибу. Са њиме се хвата риба као и са аловом, т. ј. један крај остане на обали, а други се носи чамцем, баца у воду и затим вуче обали. Мрежа је као и аплат, само има одозго ман и служи за хватање крупне рибе. Дугачка је 15 м., а широка 1.5 па и 2 м. У мрежу се хвата риба »лопањем« (ударањем, буњкањем). Мрежа се разапне и на kraju одакле се скупља риба утврди се лејка (тиква). Кад се разапне, онда се лупа по води и том лупом тера риба у мрежу. Лупа се исплом којим се иначе вода баца из чамца. Нарочито буњкало, које имају рибари на Сави и Дунаву кад струком и удицом хватају сомове, рибари на овом језеру не употребљавају, ма да знају за њега. За хватање белевица служе се блвчаром т. ј. врло честом мрежом. За хватање сомова имају даул, који је сличан бубњу на Сави и Дунаву. Њиме хватају сомове у трсци маја месеца. Најзад за вађење рибе из котеца служе се повлом, а то ништа друго него мередов рибара на Сави и Дунаву.

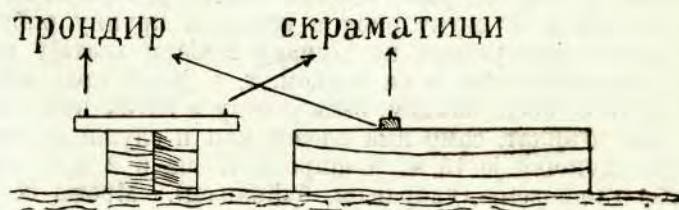
Густину мреже мере палцем и кажу да је мрежа густа један прст, ако се кроз окце може да протури један палац, два прста, ако се могу да протуре два палца и т. д. до 7 прстију. Мреже у опште праве сваке године, према риби коју ће хватати. Ако се оцени да ће једне године бити доста крупне, а мало ситне рибе, онда праве реће мреже и обратно. Мреже праве жене, јер људи за то немају стрпљења, како они кажу. Честе мреже до 3, 3.5 прста праве од свиле, коју купују, а ретке мреже од карола (шамучни, добро упредени и дебели конац).

Поред мрежа хвата се риба и удицама. Према величини рибе узимају се удице. У потреби су од бр. 1 до бр. 10 беле као и плаве. Удице су исте, које употребљавају рибари на Сави и Дунаву. Удице се везују на дугачак струк и то једна од друге на 1.70 м. Саме удице се утврђују на концима дугачким од 0.5 м. Струк се прави обично од 1000 удица, а може и до 3000, као и од 800 (само лети), испод кога се броја не слизази. Колико ће се метнути удица зависи од броја чланова породице. Ако има више чланова, меће се више, јер има више раденика.

И на једном и на другом крају струка утврди се лејка. Од лејке па до прве удице размак је од 4, 5, 6 и више метара, што зависи од дубине на којој ће се ловити. Колика је дубина, толики је и размак. На сваки 20 м привеже се по један камен. Струк се баца у воду у зору, па се скупља после два часа. На удице се мећу школјке (сечене), глисте, риба, према томе каква се риба хоће да хвата, а и у које се доба године хвата.

Сл. 6.

Сл. 7.

Сем описаних начина, риба се лови још и устима, којима се набада. Уста изгледају као што показује сл. 6. Уста су дугачка 36 см, широка у шиљцима 16 см, а у основи 17 см. Шиљци су дебели до 1 см, а испод врха за 3 см имају по један зубац. Устима се риба хвата даљу и само крупна (не испод 640 грама). Набада се риба, која мирује у трсци на дну у дубини 2, 3, па и 4 м, како је кад вода бистра.

На све ове описане начине се хвата преко целе године, изузимајући време од Ускрса па до Петровог поста. У то време се не лови, јер рибари верују, да је риба још болесна од бацања икре (ајвара), коју риба баца на грчкој страни.

У алате се може рачунати и чамац, чун или кораб, како га сами рибари називају. Чун је дугачак 5 м, широк 1 м, а дубок 0.60 м. Чун се тера копијама (завозна весла), која се међу ја трондир, а придржавају кацишима за скраматице. Весла се стојећи иза скраматица. Весло називају малакопија,

која се може употребити као крма. Всду избацују и сполом (исполац на Сави). Сл. 7. показује шематички један чун. Трондир се скида са чуна, кад чун не вози.

Потребио је још рећи, какве рибе има у језеру. Има крупне и ситне врсте риба. Заступљене су ове врсте: шаран, сом, перкија, кострец, бела риба, платица, летница, белевица, лениш, јегуља ретко, клен кад дође из река. Шарана има до 18 кгр, сомова до 65 кгр. Перкије су тешке до 1.250 кгр, платице до 2 кгр, лениш до 1.250 кгр, кленови до 600 грама. Белевица је врло ситна, као сардина, тешка до 30 грама. Згодна је за прераду као и сардине. Летница је као и платница.

Риба се продаје у самоме Дојрану. Купују је трговци и носе у Струмицу, Ђевђелију, Велес, Скопље. Носи се и у Грчку. Продаје се само јавним надметањем, а ова се врши одезго на ниже. Продавац почне од извесне цене веће од вредности рибе, па постепено попушта. Кад неко од купаца викне да прима ту цену, надметање је свршене. Ако се јаве двоје или више у исто време, онда вуку коцку, за добијање рибе.

Пре рата рибарство је било много јаче. Тада је било 50 до 60 рибарских колиба са 280 чамаца. Годишње се ловило до 1.500.000 кгр. рибе. Светски рат је уништио потпуно стари Дојран. Сада је Дојран на 4 км. северно од старог, али је у њему сада знатно мање рибара.

Сада има само 17 рибарских колиба са 60 чамаца, и лови се годишње до 400.000 кгр. рибе.

Ловишта подиже ко хоће и где хоће. Постоји надзорник рибарства. Он је општински чиновник и наплаћује 15 % од продате рибе за општинску касу. Раније се плаћало агама.

Рибари су махом хришћани, јер су се Турци мало бавили риболовом. У старом Дојрану било их је свега 5, 6 људи. Дојранци су одлични рибари на далеко чувени. Преко лета иду као рибари у печалбу на Арџанско, Ајвасилско, Бешичко језеро. У печалби остају по 3 месеца.

Рибу не суше, нити усољавају. За храну је употребљавају као свежу. Као рибарску славу нарочито славе Св. Николу и Петровдан.

На страни Грчке има мање рибе, јер је обала без трске. Тамо је и риболов слабији.

Поред риба хвата се нешто мало и ракова (*Astacus fluviatilis*). Ово се не чини ради продаје, него само за личну употребу, а још и због тога што ракови кваре мреже и утамањују рибу.

Из изложеног се види, да је најглавнији начин риболова тесно везан за шуму, јер је приар битни услов за овај начин риболова. Како је то дејствовало на шуму и како би овај однос требало уредити, видиће се десни.

4. Одлике становништва. Становништво је у већини словенеско. Има затим Турака и нешто мало Грка и Влаха. Турци су опет или прави Турци, звани Јуруци, или потурчењаци. Јуруци су врло запуштени и веома примитивни. Материјална кул-

тура је врло ниска. Потурчењаци су бољи, мада они имају у опште турске одлике: лењост, спорост, запуштеност, незнанje. И хришћанско становништво није много измакло од Турака. И они су нерадини и ако вреднији од Турака. Код Турака је узрок овоме, како изгледа, у раси, а код хришћана у робовању. Хришћани су оштроумни, довитљиви, али притворни. Треба дosta вештине, за дознати право мишљење народа и појединача. Неповерљиви су и непоузданi, бар што се посла тиче. Пре него што се прихвати посла процењује, испитује дugo и радо хоће да ради прво на пробу. Ипак имају предузимљивог духа, нарочито по варошима. Јако су интелигентни, због чега се слабо хране и одевају, а новац међу на гомилу. Није тако ретко видети человека, који је на изгледу бедан, а кад се човек боље распита, дозна да тај исти има доста новаца. Узрок овоме треба тражити у робовању, када је требало што више скрити од Турчина, па и у опште због несигурности, која је владала у оно доба. Све што се зарадило претварано је у новац (злато, сребро), јер се овај могао лако крити.

Сељани воле, нарочито који су ближе шуми, да иду у шуму и да секу танка дрвета. А далеко у шуму ипак не иду, јер не желе да се много муче. Танка дрвета секу, што им је то лакше, а код неких постоји веровање да тиме шуми наносе мању штету, него кад секу дебела дрвета. Видеће се доцније, каквог је ово утицаја имало на шуму.

И хришћани и Турци су побожни, и ако добар део те побожности сачињава спољна страна вре.

Закон се добро поштује, нарочито кад се добро спроводи. Крађе и убиства из користољубља су ретки. Народ је склон подмићивању власти, особина добивена владавином Турака.

5. Преносне прилике и установе. Преносна средстава и установе су врло важна чињеница у шумарству и могу бити од пресудног утицаја у искоришћавању шума, а преко њега и на све остало. Зато се морамо забавити преносним средствима у овом округу.

1877. године подигнута је жељезница, која иде долином Вардара за Солун. Ова пруга има велику важност за шуме Маријанске и Градачке планине. Нарочито је погодно за искоришћавање шуме у Демир-Капијској клисури.

До скора је та пруга имала ту ману, да су јој станице биле много удаљене једна од друге, по 20 км., што је много отежавало утовар дрва. Сада се пак чине поправке у томе правцу, које ће врло згодно доћи шумарској привреди. У самој клисури на 117 км. подиже се нова жељезничка станица, која ће врло повољно утицати на искоришћавање престареле шуме у овој клисури. Тако исто је повољно и подизање нове станице у Милеткову. Поред ове жељезнице постоји и чисто шумска жељезница, коју је држава уступила Београдској Уједињеној Банци ради искоришћавања шуме. Пруга полази од Милеткова па иде до места Џаркур у Сременинској планини (део Маријанске планине). Пруга је широка 60

см., дугачка 24 км. На њој треба да саобраћају 4 локомотиве са око 400 вагонета. За парни погон је прругу оправила сама банка. Пругу су подигли Немци и Бугари за време рата и служила је за коњски саобраћај.

Колски путеви, насипи поднигнути су делом за време Турака, делом за време рата од Немаца и Бугара. Подаци о тим путевима виде се у прегледу на стр. 520-523. Из прегледа се види, да ти путеви мање или више нису у добром стању, јер су дрвени мостови и пропусти рђави, а делом и потпуно неупотребиви. Но поред ових путева има још колских насуптих и ненасуптих путева, као и коњских, сви подигнути за време рата. За шумарство су нарочито од интереса они који су подигнути у самим планинама и који би се због тога, кад би све остale прилике биле повољне, могли врло корисно употребити. На жалост прилике за њихову употребу су рђаве (ретка насељеност, слаб колски саобраћај), те су доста оштећени неупотребом и неодржавањем, а ускоро ће сасвим пропасти. Тих путева, који просецају планине и долине у свим правцима, има доста, те би било превише све их описивати, него ће се само помињати, кад се за то укаже потреба. Оваква судбина тих путева послужиће нам згодно доцније приликом доношења закључака.

Главно саобраћајно средство су магарићи и коњи, који се употребљавају за ношење, а не за вучу. То је и разумљиво, када се погледа у преглед броја становника и стоке и види, колики је број магарића. Најзад без путева, како је било пре рата, и није могао бити другојачији саобраћај. Кола су сразмерно малобројна, што показује следећи преглед:

У срезу	Било је пре рата					Има сада				
	кола са во- ловском запрегом	кола са коњском запрегом	чеза	фијакера	свега	кола са во- ловском запрегом	кола са коњском запрегом	чеза	фијакера	свега
Кавадарском	280	—	—	—	280	291	30	19	13	353
Неготинском	234	6	1	—	241	161	26	39	1	227
Ђевђелијском	769	53	2	2	826	435	40	7	3	485
Дојранском	276	20	9	3	308	122	18	5	—	145
Струмичком	1109	30	—	—	1139	1490	52	5	2	1549
Укупно	2668	109	12	5	2794	2499	166	75	19	2759

За варош Кавадар нису познати предратни податци, те нису ни унети.

Ред. број	Државни или окружни	Одакле докле води	Какве је врсте у каквом је стању	Дужина пута у метрима	Највећи успон	Колико има	
						камених	гвоздених
1.	Окружни	Прилеп—Жель. ст. Градско; од км. 31+320 до км. 60+032	I. добром	7 28 + 802	6 ⁰ 0	11	—
2.	Држ.	Св. Ђорђе—Ђевђелија, почет. од км. 25+410 до пута Дреновска клисура Кавадар, Неготин, Штип до км. 22+788 пута Дојран—Ђевђелија.	I. средњем	5 63 + 600	8 ⁰ 0	1	—
3.	"	Валандово—Дојран—Грчка граница; почет. од км. 14+534 пута ж. ст. Струмица-варош Струмица	I. "	6 24 + 348	40 0	11	4
4.	"	Спојни пут, почет. од км. 0+180 пута ж. ст. Струмица до км. 38+080 пута Св. Ђорђе—Ђевђелија	I. добром	5 0 + 987	раван	—	—
5.	"	Од ж. ст. Струмице до км. 14+534 пута ж. ст. Струмица-варош Струмица	I. средњем	7 14 + 534	"	1	2
6.	Окружни	Ж. ст. Струмица-варош Струмица почет. од км. 14+534 од ж. ст. Струмица	I. "	6 27 + 722	12 ⁰ 0	6	3
7.	"	Струмица—Ново село —Бугарска граница	II.	6 29 + 000	раван	—	—
8.	"	Струмица—Радовиште км. 12+472	I. "	5 12 + 427	"	—	—

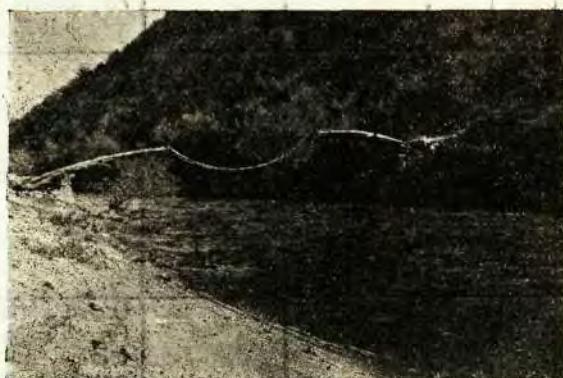
И каквих мостова		Колико и каквих пропуста			Дали су изложени квару и због чега	Ко је и када саградио	Примедба
Жељеза, бетона	дрвених	каменних	жељеза, бетона	дрвених			
—	13	27	11	14	Јесу због великог саобраћаја	Турци пре 40 година	Сви мостови добри 6 мостова саградили Немци за време рата
—	22	3	—	42	Јесу због велике кишне воде	Немци за време рата	Мост на р. Бушави, као и други у клисури покварени и не-проходни. Сви дрвени и остали дрвени мостови и пропусти рђави.
—	9	21	—	—	Јесу због велике воде	Турци	Неки дрвени мостови неиздржљиви, а један одиела вода.
—	1	—	—	—	*	Немци за време рата	Дрвени мост на Вардару 14. марта 1923. год. однела вода. Два дрвена моста рђава.
—	—	12	—	—	Нису	Турци	—
—	4	6	—	—	Јесу, због велике воде	*	Два дрвена моста рђава
—	16	—	—	41	"	Бугари за време рата	Мостови и пропусти рђави.
—	8	—	—	10	"	Турци	"

Ред. број	Државни или окруж.	Одакле докле води	Какве је врсте			Дужина пута у километрима	Највећи успон	Колико има	
			У каквом јеstanju	Широта пута у метрима	камених			гвоздених	
9.	Окружни	Село Дабеља—Берово, поч. од км. 4+400 пута Стрем.—Ново Село до границе Брегал. округа (км. 18+600)	I.	средњем	6	18 + 600	5%	—	—
10.	"	Дојран—Бевчелија почет. км. 13+884 пута Валандово—Дојран—Грчка граница	I.	"	5	22 + 940	—	—	—
11.	"	Спојни пут између Дојрана—Валандово и Дојрна—Бевчелија поч. км. 90+299 пута Дојран—Вандалово, сврш. до км. 4+120 пута Дојран—Бевчелија	,	"	6	1 + 575	раван	—	—
12.	"	Демир Капија—Рожден (Алшар) поч. км. 17+076 пута Св. Ђорђе—Бевчелија, сврш. село Мајдан (Алшар)	II.	"	5	59 + 100	12%	—	—
13.	"	Дреновачка—Клисура—Кавадар—Неготин—Штип, поч. од км. 40+232 пута Прилеп—Гродеко сврш. река Крива Локавица	I.	"	7	57 + 132	12%	6	1

и каквих мостова		Колико и каквих пропуста		Да ли су изложени квару и због чега	Ко је и када саградио	Примедба	
жельеви бетона	дрвених	камен-них	жельеви бетона	дрвених			
—	5	—	—	20	Јесу, због велике воде	Бугари за време рата	Мостови и пропусти рђави.
—	14	—	—	17	”	”	Мостови и пропусти рђави; на Вардару гвозден мост треба да се намести у току 1923. год.
—	3	—	—	4	”	”	Пропусти рђави.
—	39	—	—	36	”	”	Од с. Мрежичка до Св. Петра рђав, а одатле до с. Мајдан делом подпунно уништен и сви мостови однети. Сви дрвени мостови и пропусти рђави.
3	2	37	—	6	”	Турци	Гвоздени мост направила држава прошлије године. Дрвени мостови и пропусти рђави.

Кола су малобројна, но и међу тим колима има доста, која су слаба и у опште неупотребљива за вучу дрва. Када се пак има у виду, да су управо најбоља кола по селима у равници, онда се може лако закључити, да је и у шумарству главно преносно средство магарац и коњ, да се dakле носи, и не вуче. И ово је давало целом искоришћавању шуме онакав правац какав и данас има, а који се ни најмање не може сматрати користан по шуму и привреду.

Још једно преносно средство може се споменути интересантности ради. То су једногрбе камиле (*Camelus dromedarius*). У Струмици има 19 камила, и то 16 одраслих, способне за рад, и 3 мале од по 2 године, још неспособне за рад. Употребљавају се за пренос робе и хране од Струмице до жељ. станице Струмица и Штип. Носе терет до 320 кгр. Пре рата било их је више, 30 до 40 комада.

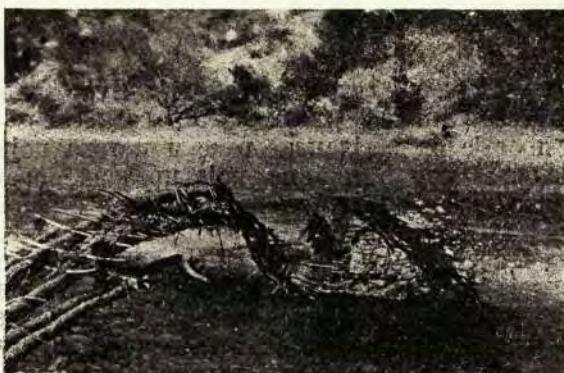

Сл. 8.

Мостова преко река и речица има врло мало. На Црној реци има дрвени мост код села Возарац и тако звана леса испод села Клинова. Ова леса, интересантна по својој конструкцији, није лака нити безопасна за прелаз. Узана је 60 до 70 см. и веома се гиба при прелазу. Сл. 8. показује целокупан, а сл. 9. показује уздужан изглед. На тој слици се види о човек при прелазу. На обалама у стубовима од камена и греда углављена су стабла 20 до 30 см. дебљине. Пошто су стабла кратка, те им се крајеви не додирују, разапне се између њих леса исплетена од прућа. Прво се разапну танка витка стабла одговарајући утврђено једно за друго по дужини, па се тек на та танка стабла међе леса и притврђује увитима од врбе или вињагама. Леса служији само за прелаз људи и ситне стоке. Многи људи пак не усуђују се да прелазе преко оваког моста.

Од нарочитог интереса за шумску привреду јесте сплаварство, које је раније било у употреби. Сплавило се Црном реком, а затим Вардаром до Солуна. Сплавило се преко целе године, а лети само ако је то допуштало стање воде. Пуштаја се борова и

јелова грађа (трупци и стабла) за Кавадар, Ђевђелију и Солун. Даске се нису сплавиле. Грађа је била од 2 до 10 м дужине. Сплавови се везивани код села Витолишта на месту званом Витолишак Скела, код села Клинова на месту званом Клинско Село. До тих места дрва су свлачена коњима. Сплавови су везивани укивањем гвоздених и дрвених клинаца. Тања грађа до 16 см дебљине и 5 м дужине везивана је до 200 ком. у сплав, а већа од 30 см дебљине и 10 м дужине 18 до 25 комада. Крмом су управљала два сплавара са два весла од којих је једно било напред, а друго позади. Ако не би било сметње, од сплавишта до утока Црне реке у Вардар стизало се за један дан, а одатле па до Солуна за 8 дана, што изгледа мало предуго, али то је зато, што се вози само даљу. У Црној реци има опасних места, где су се сплавови разбијали, али је то бивало ретко, и зависило је доста од сплавара. Ради тога

Сл. 9.

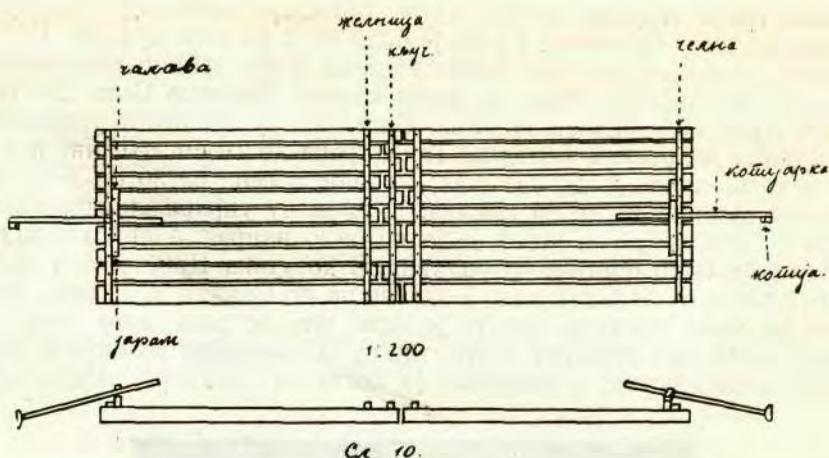
сплавари терају до Возараца сваку крпу или нарче засебно. Код Возараца везују и ће два парчета у једно, јер је одатле Црна река безопасна. Вардаром се тера плав састављен од три парчета. Кад се стигне у море, онда се везују 4 до 5 парчета у чету. И тек тим нетама тера се грађа у Солун морем, гурајући чете чакљама поред обале.

Од Клинске Скеле до Солуна могли су исти сплавари ини месечно највише 3 пута.

Како изгледа сплав, како се везује и како се зову поједини делови, види се из сл. 10.

Најбољи су сплавари Клиновчани где их је било до 20 људи, а и сада их још има. Сплавара има још у селу Непелишту и Пржевљу. Кад се обрачуна на данашње цене плаћана им је надница 40 дин. што се може сматрати као добро. Сплавило се до пред ратове. Сада се не сплави, јер нема у близини грађе.

6. Хидрографија. Сем Струмичног среза сва се вода сливи у Вардар. Значајније су реке Црна река и Струмица. Црна

река се улива у Вардар са леве стране код Пустограда за 2 до 3 км. ниже Градског. У Црну реку се улива са десне стране Бела-шница, која постаје од Мајданске реке и потока који долази од Ђурковог Камена; за тим Каменица, која прелази поред села Драгожеља и најзад други ситни потоци. Са леве стране се уливају Галишка река и код села Возарац река Рајец, као и други мањи потоци. Поред Црне реке у Вардар се са десне стране улива још Велица река која протиче кроз Кавадар и која се више Ватоша зове Ватошка река. Код саме жељезничке станице Демир-Капије улива се у Вардар Бошава, која скупља воду са Кошуха и Маријанске пл. Још се уливају са десне стране Клисурска река испод села Клисуре, Јахорица код км. 117; Петровска река, Прдејска река Сermенинска река и Коњска река.

Са леве стране су слабије притоке: Пепелишка р. Челевачка р. која иде од Белог Камена (Калдрма) пролази кроз село Иберлију и Челевац и улива се у саму Демир-Капију (жељезна врата), затим Илипкова река која иде од Кошарке, па вода Зир и Градачка река које скупљају воду Градачке планине. Са Благуша сноси воду Аразлијска река. Од Беласице доноси воду Бајмија река. Близу Ђевђелије улива се најзад Фурска река.

Река Струмица прима са леве стране Новичанску реку а са десне Вељушку реку и доста потока са Беласице.

Готово све ове речице и потоци пресуше за време лета. Па и сам Вардар и Црна река су лети доста сиромашне водом, те се на многим местима са лакоћом могу газити. Постоји чак прича да је и Вардар за једно сто година у назад пресушио наиме имао је тако мало воде да је између Карасулија и Мировче понирао у песак, те је оно мало воде ишло кроз песак. Са друге стране опет за време дугих киша ти потоци и речице постају бујице са свим штетама које оне доносе. Тако је 1907. год. била катастрофална поплава Вардара. У пролеће марта месеца 1923. год. била је та-

које велика поплава за нешто мања од оне у 1907. год. Вардар је однео готово све мостове.

Под обичним приликама све су реке зими и у пролеће брате водом.

У Струмичкој котлини постоји Моноситовско блато које се одржава изливом реке Струмице, која овде врло споро тече. Нешто баре има и код села Богородице.

У овом округу се налази Дојранско језеро преко кога пре-лази граница, те један део припада Грчкој. О овоме језеру дао Др. Јевто Дедијер у »Новој Србији« (Српска књижевна задруга коло XXII.) ове податке:

»Дојранско Језеро је 42 до 65 км² велико, 10 м. дубоко, а огледало му је 148 м. високо изнад морске површине. Има облик округласте увале која је нешто више извучена на југу и североистоку. **Дно** његово име облик карлице чија се најдубља тачка налази ближе према источној обали. Вода му има тамно и загасито зеленкасту боју, и скоро једнако је топло и на дну и на површини. Лети има температуру 14.4 до 15.8 Целзиусових. Вода му је лака, употребљава се за пиће и кување. По бистрини и провидности воле Дојранско Језеро се издваја од свих плитких македонских језера. Највећа провидност му је 3.65 м. Провидније је но Бешичко, Ајвасилско и Тахинско. Провидно је скоро као Острвско језеро, које је од њега седам пута дубље. Ниво Дојранског језера није целе године сталан и на истој висини, већ расте и опада према добу године. Главну воду добива од врела која избијају на његовој ивици, и од подземних извора. У фебруару почну ти извори избацити веће масе воде, и језерско огледало почне нагло рasti. Тако траје до априла када почне опадати. Највеће стање језерска вода достиже у априлу. Тада се вода попне више од пола метра над својим ранијим стањем. Опада све до августа. У јесен и зими остаје у истом стању. Од назад 10 година опажено је да вода све више расте. У почетку марта 1901. г. језерска вода је била толико надашла да су главна улица, и чаршија и половину пазара у вароши Дојрану били толико поплављени да се морало по наимештеним даскама прелазити. Тада су дворишта свих кућа у тим улицама била под водом. Рибарске колибе биле су такође поплављене и због тога многе напуштане. Те године језерско огледало је нарасло за 80 см. Да неби варош била сасвим поплављена морали су прокопати корито Ђолаје, које се било засуло. Тада је коритом Ђолаје, потекла брза и јака река којом се у чамцу могло спуштати у Арданско језеро.

По језеру се често опажају, кад је вода мутна и без таласа, местимице клобукови који долазе од подводних извора. Те изворе рибари познају добро због тога што се око њих риба купи, и зову их »Кајнацима.«

О Божићу 1900. цело језеро се смрзло и лед је разорио сва ловишта и рибарске колибе. Лед се одржао пет недеља и на њему се прелазило с једног kraja na други. Памти се да се цело замрзло

и пре 20 година. Иначе сваке зиме замрзну се само пличине поред обала.

Од ветрова најјачи је »Вардар« или криви ветар, који подиже велике таласе. Они најјаче лупају источну обалу, која је због тога потпуно чиста од трске. Слабији су северо-источни »кри-вец«, и северни, који долазе с Беласице, »Калишник« или »прав ветар«. Најсилнији је »добровен«, који долази с југоистока, који је јак као права олуја, али који дува врло ретко и обично зими.

Ови наведени подаци се не слажу до некле са онима који су ми од рибара дати. По њима је »вардар« ладан ветар, који дува са северо-запада. Од Беласице дува »белалики ветар« и »Кривец« дува од истока и он је најопаснији. Лети је топао, а зими ладан. Од југа дува морски (солунски) ветар. На Грчкој, источној страни нема трске не због ветрова, него због тога што је на тој страни песак, јер где год има песка ту нема трске.

Вода је зими врло хладна и врло пријатна за пиће. Од јаких ветрова могу постати водене трубе, »ветрушке«, високе до 2 м.

(Наставиће се.)

Les forêts et l'exploitation des forêts en Macédoine.

L'auteur publie les résultats de ses études et recherches en Macédoine, la contrée la plus méridionale de notre pays.

Rédaction.

Dr. Hufnagl — Prof. Veseli [Sarajevo]:

Praktično uređivanje šuma.

(Nastavak.)

Ako se pretpostavi jednaka nagnutost i pet bonitetnih razreda, opada vrsnoća tla od podnožja obronka prema sljemenu na svakih 400 m absolutne visine za po prilici jedan stepen vrsnoće. Pri devet stepeno biva to po prilici na svakih 200 m razlike u visini. U opreći prema ovim obroncima mogu visoravni opet pripadati boljim bonitetima.

Što je obronak strmenitiji, biće obično i bonitet gori. Ravnice i blagi obronci pokazuju dakle najveću moć produkcije i to ako se bolja vrsnoća tla, koja ovdje obično prevlađuje, ne umanji ili poništi uslijed prevelike vlage, t. j. mokrine.

Prema ekspoziciji nižu se, ako započnemo sa najboljem stranom: sjeveristočne, istočne, sjeverne, sjeverozapadne, jugoistočne, južne i jugozapadne.

Od fizičkih svojstava tla dubina je za produktivnu snagu najvažnije i najmjerodavnije. Izuvezvi ekstreme spojnosti (Bindigkeit) i vlage, to jest s jedne strane pješčano tlo, a s druge tresetno, ustanoviće se po stupnju dubljine popriliči i stepen vrsnoće tla.

Uvaženje sviju ovih prirodnih odnošaja omogućuje da se pojedini odsjeci terena po bonitetu ograniče jedan spram drugoga te označe privremenim brojevima boniteta, koji predstavljaju samo veličine za upoređivanje.

Najbolja staništa kao dna dolina, blagi sjeverni obronci mogu se n. pr. privremeno označiti kao najbolji boniteti sa I, II i III, a drugi položaji tome srazmjerno sa narednim brojevima boniteta.

b.) Sada treba da se ustanovljeni stepeni vrsnoće uporede i identifikuju sa pet ili devet stepenova boniteta odabrane tablice prihoda. Pri tome nailazimo na teškoću, da isto tlo prema vrsti drveća, koja na njemu raste, spada raznim bonitetnim razredima. Isto će se tlo n. pr., ako je obraslo omorikom, uvrstiti u drugi bonitet, dok će bukva na njemu pokazivati treći bonitet.

Vrsnoća se tla procjenjuje po rastu sastojina na njemu i to po njihovoј visini ili masi u stanovito doba.

Ako bi se tlo bukove šume n. pr. bonitiralo po tablicama Gründnerovim, pripadati će sastojina, koja je u dobi od 80 godina 18 m visoka, IV. stojbinskom razredu.

Ako se radi po Feistmantelovim tablicama, koje nemaju podataka o visini, ocijeniti će se bonitetni stepen po masi odnosne sasto-

jine. Ako bi se n. pr. klupiranjem i izračunavanjem ustanovilo, da ukupna masa 80 godišnje bukove šume sa obrastom 0.8 m^3 , što uz potpuni obrast odgovara masi od $160 : 0.8 = 200 \text{ m}^3$ po hektaru, pripadala bi ova sastojina VII. razredu, jer Feistmantelove tablice pokazuju za dob od 80 godina uz potpuni obrast masu od 198 m^3 .

Bonitiranje po visini može se više preporučiti, nego li ono po masi, za to će se po mogućnosti upotrebljavati tablice, koje sadržavaju podatke o visini obzirom na dobu sastojine. Po onakim ćemo tablicama ustanoviti stojbinske razrede. U tu svrhu se odabiru sastojine, koje su već prekoračile polovinu dobi ophodnje, najbolje u dobi od 50—70 godina. Sada se postupa ovako:

U sastojinama ove dobi izabraće se uzoreci od iste vrsti drveća na po mogućnosti svim zastupanim stojbinama. Polaznu tačku pruža nam ovdje pod a) opisano bonitiranje tla po položaju, fizikalnim i kemijskim svojstvima. Jesmo li n. pr. prema a) dobili četira razna stepena vrsnoće, potražiće se uzorne sastojine u dobi od 50—80 godina u tim položajima.

Sada je potrebno, da se u svakome slučaju mjeri nekoliko, kažimo 5, visina stabala srednjih razreda te izračuna prosječna visina. Ovo je sada kazalo, po kojem ćemo prema dobi sastojine očitati iz prihodnih tablica bonitetni razred.

Za drugu vrst drveća, koja je također u velikoj mjeri zastupana, obaviće se isti posao. Time ćemo za niz uzornih sastojina dobiti dovoljne podatke, da možemo ustanoviti koji su boniteti zastupani. Od ovih sastojina zaključujemo na bonitet onih starijih i jednakodobnih sastojina, koje po ustanovljenju pod a) rastu na jednakim tlima.

Mlade se sastojine bonitiraju izravno na način pod a). Dobiju li se pri tome velike razlike prema sastojinama, koje rastu na po izgledu sličnim tlima, a bonitirane su po prihodnim tablicama, valja razliku izravnati tako, da se upoređeni bonitet treba da približi onome po tablici, pri čemu se pak nemora potpuno da izjednači sa bonitetom po tablici, budući da ni visina nije posve pouzdano kazalo. Ako mlada sastojina leži neposredno pokraj već bonitirane starije očigledno pod jednakim odnošajima tla, kao što su nagnutost, eksponcija, valja ju uvrstiti u isti razred po vrsnoći, u koji spada starija sastojina.

Rad će se olakšati, ako se mjere visine stabala i u mladim sastojinama i ako se one dovedu u odnošaj sa podacima tablica.

Da ponovimo ukraško postupak pri bonitiranju:

1. Taksator si stvori opći pregled o položaju, tlu i podnebju kao i o zastupanim stepenovima vrsnoće tla i to po uputstvu pod a) u ovome poglavljju te unese ove privremene podatke u ručni nacrt odnosno u procjenbeni manual.

2. Mjeranjem visina stabala ili ustanovljivanjem drvnih masa odredi se po tački b) pomoću izabranih tablica prihoda bonitetni broj za odabrane 50—70 godišnje sastojine najviše zastupanih vrsti drveća.

3. Ovi se po tablicama određeni boniteti smatraju definitivnima (ako ne traže osobiti odnosađi da se provede izravnanje u smislu pod a), n. pr. ako vrst drveća raste na sasvim neprikladnom staništu).

4. Jednakodobne ili starije sastojine, koje se prema a) nalaze na jednakim stojbinama doznačiti će se istim bonitetima tablice kojima su doznačene one sastojine, koje su bile zbilja procijenjene po visini ili masi.

5. Mlade se sastojine bonitiraju po načinu pod a) ili po susjednim starijim sastojinama. Ako bismo sravnjavajući ih sa bonitiranjem starijih sastojina, razložno posumnjati o ispravnosti bonitiranja, bonitirati ćemo ih eventualno na podlozi od nekoliko izmjerena višina stabala.

6. Definitivni (rimski) brojevi boniteta unesu se sada u ručni načrt i priručnik (manual) a dosadanji se privremeni brojevi precrtaju.

c) Izračunavanje prosječnog boniteta. Ne uviđek, ali u nekim slučajima (str.) je poželjno, da upoznamo prosječni bonitet nekoga gospodarskog razreda ili od nekoliko dobnih razreda.

Budući da su bonitetni razredi za svaku vrstu drveća drugi, mora se popriječni bonitet staništa računati napose za svaku u većoj mjeri (po prilici sa više od 20 %) zastupanu vrstu drveća. Sporedno pomiješane vrsti drveća spoje se sa onim vrstama, koje su im po rastu najsličnije kao n. pr. jela sa omorikom ariž sa bijelim borom, javor sa bukvom.

Izmiješane sastojine dosuđuju se onoj vrsti drveća, koja je u mješavini najviše zastupana. Hoće li se posao obaviti vrlo tačno, razdijeli se sastojinska površina po udjelu svake vrsti drveća, na što se pojedini dijelovi dodijele odnosnomo bonitetu.

Sada se brojke zastupanih boniteta napišu jedna pored druge, a sastojinske plohe jedna za drugom pod dotični broj, kome pripadaju.

Zbrajanje ovih redova daje svakome bonitetu pripadajuću plohu. Zbroje li se sada produkti ovih ploha sa bonitetnim brojem i podijeli li se broj ovih produkata sa ukupnom plohom, dobicemo prosječni bonitet, koji odgovara dotičnoj vrsti drveća.

Ako smo n. pr. neku mješovitu šumu, koja se sastoji iz omorike i bora bonitirali po Schwappachovim tablicama uvrstivši još podrazrede i ako su bili zastupani razred II. II/III, III, III/IV i IV, napisati ćemo bonite arapskim brojkama kako slijedi 2, 2.5, 3, 3.5, 4.

Pod ove se brojeve poredaju sve plohe pripadnih sastojina i to rastavljeno za bor i omoriku.

Ako bi n. pr. za bor iznosile sume pojedinih bonitetnih stepenova gornjim redom 31.62, 43.50, 77.28, 68.55, 40.25, ukupno 261.20 ha. izračunati će se iz toga popriječni bonitet za bor kako slijedi:

$$31.62 \times 2 = 63.24$$

$$43.50 \times 2.5 = 108.75$$

$$77.28 \times 3 = 231.84$$

$$\begin{array}{r}
 68.55 \times 3.5 = 239.92 \\
 40.25 \times 4 = 161.00 \\
 \hline
 261.20 \qquad\qquad\qquad 804.75 : 261.20 = 3.1
 \end{array}$$

Prosječni bonitet za bor iznosio bi po tome 3.1, to jest bor bi za 1/10 ili 10% slabiji od Schwappach-ovoga boniteta III.

11. Vrst drveća i sastojinska karakteristika.

Za svaku sastojinu treba prilikom obilaženja po šumi ustanoviti i u manuelu zabilježiti iz kojih se vrsti drveća sastoje i koje osobine imaju.

Razmjer smjese izražava se u desetinama. Imena vrsti drveća se krate: h = hrast, bu = bukva, ja = javor, jo = joha, jas = jasen, om = omorika, bb = bijeli bor, cb = crni bor, a = ariž i t. d.

Oznaka 0.7 om, 0.8 b znači dakle, da se sastojina sastoje iz 7 desetina omorike i 3 desetine bora. Po sastojini raštrkane vrsti drveća, koje ne dosežu ni jednu desetinu obrasta, zavode se pod oznakom nek. a (nekoliko ariževa) i slično.

Udio pojedinih vrsti drveća na smjesi određuje se kod mlađih sastojina po prostoru, koji stabla zapremaju (Standraum), kod starijih po drvnoj masi svake pojedine zastupane vrsti drveća.

Pri tome se uvažavaju samo one vrsti drveća, koje tvore glavnu sastojinu. Takove, koje će se kao međutimna sastojina naskoro prilikom proredivanja izvaditi ili koje će kao zaštita tla ili kao predrasti (Vorwuchs) tvoriti drugu etažu u krošnjama, ne računaju se u obrast, nego se samo navedu u s a s t o j i n s k o j k a r a k t e r i s t i c i . Ova sadržaje najdalje podatke o prostornome raspoređuju stabala, koji je posljedica gospodarskih mjera kao »proređeno na normalni prostor«, »pripravna sječa«, »oplodna sječa«, »rubna sječa«, »svijetla sječa«, »progalna sječa«, onda podatke o obliku smiese kao »vrsti drveća pomiješane u većim hrpmama«, »35 po prilici 30 cm debelih hrastovih pričuvaka«, »bukva podstojna (im Unterstande)«, »omorikov predrost za pomlađenje nesposoban« i slično.

12. Sastojinska dob.

Podaci su o sastojinskoj dobi vrlo važni za ustanovljenje prihoda, radi čega se moraju osobito pomno odrediti.

Uobičajeno približno određivanje dobi od 5 do 5 ili od 10 do 10 godina ne može se preporučiti, jer time mnoge sastojine dodu baš na granicu dobnih razreda, uslijed čega će vrlo važni razmjer dobnih razreda dobiti neosnovani, neispravni oblik.

Osobito je potrebno da se tačno odredi dob sastojina od — do o (o = ophodnja) godina. Sastojine, koje su doba ophodnje već prekoracile, ne trebaju tačno određivanja dobi, dovoljno je da se uvrste u periodu od 20 godina, kojom se prekoračuje doba ophodnje. Radi li se o rastojinama, koje treba da se pridrže još za cijelo doba druge ophodnje, moraju se one uvrstiti svojom pravom dobom.

Što su sastojine mlađe, to je i manje zamašna pogrješka u podacima o dobi, ali obično i to lakše ustanovljivanje faktične dobi.

Dob se ustanavljuje:

1. Po dosadašnjim kartama, bilješkama i usmenome saopćenju pouzdanih osoba.

2. Po broju pršljenova kod bora i omorike u sastojinama po prilici do 40 ili 60 godina. Pri tome se prema rastu doda broju pršljenova 3—7 godina.

3. Po broju godova na novim panjevima. I u tome se slučaju ima nešto pridodati za vrijeme porasta od zemlje do visine panja. Pri nejednakodobnim sastojinama može se uzeti sredina iz dobnih razreda, ako oni ne leže previše razdaleko ili jedan razred jako ne prevladuje. Ne mogu li se ove pretpostavke primijeniti, ocijene se udjeli na površini, koji pripadaju svakome dobnom stepenu te se navode u stupcu »Sastojinska karakteristika«. Za omorikovu sastojinu od 3.20 ha moglo bi se na pr. unijeti: »1.60 ha od 70 godina, 1.00 ha od 60 godina, 0.60 ha od 40 godina«. U stupac za dob unese se: »40—70, prosječne 61«. Ovo se srednje doba računa po formuli, $1.6 \times 70 + 1.0 \times 60 + 0.6 \times 40 = 61$ godina.

3.2

Pri sastavljanju rasporeda dobnih razreda uvrstiće se u ovome slučaju $1.00 + 0.6 = 1.60$ ha u III. i 1.60 ha 70-godišnjeg drveta u IV. dobitni razred. (Vidi str.).

U nekim se slučajevima ima da uvrsti mjesto faktične fizične dobi neke sastojine tako zvana »gospodarska dob«, to jest ona, kojoj odgovara faktična visina i masa, ako ih usporedimo sa drugim sastojinama. Ovo vrijedi prije svega za jelove sastojine, koje su odrasle pod pritiskom matične sastojine i koje uz faktičnu dob od na pr. prosječno 35 godina nijesu više od susjedne 15-godišnje omorikovine. U tome će se slučaju uvrstiti kao dob jelove sastojine 15 godina. Ako nema objekta za upoređenje, daće nam prihodne tablice za konkretnu srednju visinu sastojine pravu gospodarsku dob.

I druge vrsti drveća mogu uslijed nepovoljne stojbine (na pr. omorika na vrlo mršavom tlu) ili uslijed insekata, mraza, bolesti, osobito u mladosti mnogo godina da kržljaju, pa će biti potrebno, da se u dobi srazmjerno zapostave.

(Nastaviće se.)

L' aménagement des forêts pratique (suite).

Une traduction de l' oeuvre pratique du docteur Hufnägl avec supplément original sur les méthodes français et suisses. (à suivre).

Rédaction.

Настава и наука.

Прослава стогодишњице у Нанси-у.

Као што смо у претпрошлом броју јавили, 20. и 21. јуна одржана је прослава стогодишњице Шум. Школе у Нанси-у. Учесници на њој понели су најлепше утиске: по укусном организовању исте, и по срдачној, а у исто време свечаној атмосфери, која је испуњавала она два дана просторије зграда и баште у Rue Girardet 12 — она је у пуном смислу успела. Било је тамо лепих и свечаних говора, било је интересантних и врло поучних исповести, било је ту речи од срца срцу, било је суза и оних веселих и спонтаних усклика, које човек пушта из пуних груди да пусти срцу на вољу.

Цела Европа без мало била је сакупљена да честита, и пружи свој део захвалности француском шумарству и шумарској науци: Енглеска, Белгија, Данска, Шпанија, Луксембург, Норвешка, Шведска, Швајцарска, Румунија, Југославија, Летонија, Шкотска, и са новог континента Канада.

Све те државе послале су своје највише представнике шумарске струке и науке, да стисну руку онима, који су смело прогласили још пре 60 година, када је то многима изгледало грех — да шумарство није никаква апстрактна наука, да то није поље где је суштина показати врло веште и на око лепе математичке акробације, да се живот шуме не да сабити у летеће формуле и дрвене калупе, да се ради и сувишне буквално и рђаво схвачених идеала, што се зову етат и строга потрајност, не сме вршити најсвирипја касапљења по младим шумама, а на другој страни остављати хиљадама хектара презрелих шума, да полагају умиру губећи добар део своје вредности, — већ да је шумарство примењена наука, где уз паметну употребу природних и математичких наука, ваља доћи до што тачнијих података о елементима продукције, о реалним односима природних сила према комплексу — па трудити се што је могуће више, и имитирати природу, подражавати њеним навикама, годити и фаворизирати оне елементе који у даном случају представљају најјачу резултанту у позитивном смислу, на живот једне шуме. Шумарско газдинство не сме бити оклопљено крутым системима, већ изражено једном еластичном техником, која не сме бити друго до подређен орган узгоја, где ће извођаћи привр. планова имати право слободних иницијатива, и кретања према потребама тог живог бића, што се зове шума. Следујући тим идејама кроз 60 година, француски су шумари показали да шуме могу бити и одлично уређиване, и врло добро искоришћаване, и одржаване у једном изврсном стању продукције, која је уз то стално повећавана, не неким вештачким и скупим пошумљавањем, већ само побољшавањем свих основних услова те дрвне производње — ио овоме други пут.

Све су државе послале своје највише представнике шумар. администрације. Тако видимо генералне директоре: Италије госп. Stella, Луксембурга госп. Hubert Bertrand, Норвешке госп. Skeg Ielstrup и Швајцарске

поддиректора госп. Badoux. Канада је послала чак свог Министра Земље и Шума госп. Mercier-a.

Начелнике и генер. инспекторе послале су: Енглеска Т. Hooper, Белгија Т. Blondeau Lucien, Канада Т. Cameron Donald Roy, Данска Т. K. Bramsen и Fr. Krarups, Шведска Т. de Aminoff, Швајцарска Т. Biolley, Румунија гг. Tanasesco Mosandrey и Demetre Anastasesco.

Нашу државу представљали су: гг. Јован Буковала, начелник Генер. Дирекције Шума, Војко Копривник и Милан Мариновић инспектори. У име бивших ћака, Михаило Марковић и Милан Манојловић окружни шумари.

У име шумарских школа и факултета представљали су: Енглеску госп. Rd. Pearson професор на Шум. Школи у Dehra Dun, Белгију гг. Poskin професор шумарских наука и делегат Агр. Института у Gembloux, госп. Antoine професор и делегат Агр. Института-Универзитет Louvain. Канаду госп. Avila Bedard директор техничко-шумарске школе у Quebec-у. Данску госп. Müller професор ветерин. агрономског института Данске. Италију гг. Giuseppe Di Tella професор на Вишем Шумарском Народном Институту у Фиоренци. Шведску г. Aminoff, који је у исто време представник квал. Администрације. Швајцарску гг. Badoux и Jaccard професори Шум. Школе представници федералне Политехничке Школе у Цириху. Румунију гг. Antonescou проф. политех. школе у Букурешту и Stefan Caraman проф. Сред. Шум. Школе у Temisara.

Наше факултете: гг. Александар Угреновић и Виктор Сетински у име загребачког, и Милан Мариновић и Војко Копривник у име београдског.

Шпанију гг. Jesus Ugarte Laisica и Ezequiel Gonzales Vazquez професори на Специјалној Техничкој Школи у Мадриду. Летонију госп. Teikman који је уједно и представник владе и факултета. Шкотску госп. Fercusson.

Из свих ових земаља био је још један знатан број представника Шумар. Удружења опитних станица, бивших ћака и пријатеља Школе, те нам је немогуће све поименце изрећати.

Три генерална директора, сва три Нансијска ћака: Сј. Америчких Држава госп. Gifford Pinchot (64 промоција). Белгије госп. Czahay (54 промоција) и Југославије госп. Мидраг Стаменковић (76 промоција) извинили су се спречени у званичном послу. Нарочито је радо очекиван наш генерални директор, јер је он у Школи и код професора, и код другова оставио најлепше успомене, где би се његова реч тако радо слушала. —

Свечанојсима је из почасти председавао Министар Агрономије госп. Durand, а домаћини су били гг. Antoni ген. инспектор и председник Стручног Савета, и Philibert Guinier директор Школе.

Присутни су били и представници свих грађанских и војних власти у Нансију као и представници готово свих важнијих научних институција и академија из целе Француске.

Прослава је отворена 20-ог у јутру једном екскурзијом у шуму Champrepouix на висоравни Амансе, а имала је за циљ да покаже штете уније-ене модерним ратом у шуми, пошто су се ту водиле крваве борбе 1914., 1915. и 1916. године. — У подне излетници су се већ вратили. По подне у 2 сата била је приређена друга екскурзија у шуму Науе, где су излетници

имали прилике да виде претварање средње шуме у високу (или биље рећи већ претворену високу шуму) по Парадовој методи са разним степенима прореда, и просторним уређењем.

У 4 сата по подне био је већ на програму пријем у школи — то је требало да буде у неку руку званичан пријем гостију, како домаћих тако и страних представника, упознавање и представљање делегација и т. д. — Међутим то ни у колико није били: то је пре био један другарски састанак, једно шумарско посјело, где су се стари другови после већег или мањег броја година поново видели, изразговарали и исповедали, где су се непознати и страници упознавали, мењали мисли и обавештавали о приликама једин код других, неусиљено и срдачно, онако како је у парави и укусу људи који су свој живот посветили природи. Тај пријем није био у сали нити аули, већ у школској башти уз ловачку музiku и гурмански бифе.

Био је ту мање жакета и фракова, а више сако-а свих боја, шумарских униформи и спортских одела, са зеленим шеширима. Приређена нам је и једна мала али укусна и пригодна слика: 6 парова дама и господе, обучених у 6 различних униформи и тоалета, показаше нам школску униформу од њеног постапка до данас — 1825., 1842., 1860., 1900., 1925. Прошеташе поред нас шумари из XIX столећа са својим дамама у кринолинима широким рукавима и стегнута струка, и увек дугачким сукњама до чланака. Одиграше нам један стари кадрил с музиком од Лили, да нам својом достојанственом лепотом и благим ритмом, покажу сву противност према данашњим сензуалним играма с једном дивљачком музиком пореклом из различних крајева Африке и екваторске Америке. Тако је то прво после подне проведено у знаку другарског састанка са свирком и весељем. Увече је у једној јавној сали приказан прикладан комад у стиховима (»Ти већ имаш сто година сирота моја школо«) и једна биоскопска представа (»Кроз француске шуме«).

Главни део свечаности одржан је 21. јула пре подне, од 9½ до 13 часова. Пре свега Министар Агрономије поставио је у великом школском предсобљу комеморативну плочу о стогодишњици 1825.—1925. За тим је положио букет цвећа на споменик палим ћашима у рату 1914.—1918., што су урадили и многе присутне француске промоције, како и стране делегације међу којима један од најлепших био је онај наше делегације. После тога су све званице прешле у друго школско двориште, где беше постављена нарочита трибина за званичне представнике и мисије. Испред трибине био је партер за све остale госте, који је био дупке пун. Ту свечану седницу отворио је Министар Агрономије, те је одмах дао реч ген. инспектору госп. Антони-у, који је говорио о значају Школе и њеној улози у прошлости и садашњости. После њега говорио је госп. Гиније, који као прави домаћин, пошто је поздравио све присутне званице, како стране тако и домаће, не изостављајући ни оне најмлађе, изнео је у маркантним цртама историју школе од њеног постапка до данас, и контурисао њене главне циљеве и задатке за будућност. — За тим су се ређали страници честитари, шефови мисија и професори и делегати различних Шумарских школа и факултета. Било је свих могућих тонова: од званично учтивог, куроазног и свечаног — до оног најискренијег, спонтаног импровизирањог и не много повезаног у стилу и ораторској дикцији. Значајан говор одржао је T. Badoux

поддиректор и професор на Шумарској Школи односно Политехници у Цириху. То није била једна ласкова честитка, коју није тако тешко стилизовати, и које се обично чују у оваквим тронуцима — то је била једна документована исповест циришке школе и швајцарског шумарства: »као сви народи европски па и сами Французи, ми смо говорио је госп. Badoux — своју школу организовали по немачком моделу, и примили у почетку нашег шумарског живота све идеје, које су долазиле са севбра — à la lettre буквально. Примајући те методе, нарочито шестарске и комбиноване онакве какве су их схватили и применили Немци, те јурећи узалуд за једним магловитим идеалом — нормалном шумом — ми смо у брзо увидели, да наше шуме падају све више у једно бедно стање (*dans un état lamentable*), и сву немогућност тих метода за наше прилике. Тада смо се окренули за наду, где је пут већ био утапкан и прокрчен, где смо се научили двема стварима (Buffon, Parade): пре свега своју земљу и своје шуме упознати до танчина, нарочито геолошке било географске и вегетационе прилике, као и све елементе дрвне производње, па онда стварати методе, формуле и шеме, које ће ту производњу одржавати у најповољнијим односима, и извлечити из ње максимум користи¹ — тако смо наше шуме довели до овог стања, које није још идеално, али с којим можемо бити потпуно задовољни. Један од најтоплијих говора био је онај г. Ноорег-а, другог енглеског делегата и старог нансијског ћака (48 промоција 1874 год.).

Стари господин (који није читao свој говор, већ га је импровизираo, пошто први делегат г. Pearson услед нелагодности није могao да говори) сједињујући у свом говору достојанственост, коју је захтевао моменат, духовитост и тоцлину — умео је за неколико тренутака, да нам опрта хисторијат енглеског шумарства (чије се поље рада највише прострло по Индији), и његову тесну везу с француским, као и да нам покаже, колики је дуг и захвалност коју енглески шумари дuguju Нанси-у. »Наша школа је најстарија законита књи ове у Нанси-у, чију стогодишњицу данас прослављамо. Кад смо почели рад у школи, узгој смо предавали држећи Bagneris-а и Ворре-а стално у рукама, а уређење Broillard-а служећи се доста и прибелешкама које смо донели из Нанси-а. За релативно кратко време успели смо у Индији да створимо једно уредно газдинство, чије је порекло несумњиво, а којег се његови родитељи зацело неће постидeti« и т. д.

Оригиналан говор одржао је први дански делегат г. Bramsen, на једном питореском француском језику, за што се он духовито извинио на општу веселост присуних — скандирајући врло снажно: »Excusez moi, de ne pas bien savoir la belle langue française dont nous autres Danois maltraitons la plus part«. По садржају његов говор је био доста сличан са оним г. Badoux-а.

Веома срдачну честитку, одабраним и смишљеним речима, упутио је у име оба наша факултета наш делегат господин Угреновић, одајући признање француској школи, култури и народу, не само у име факултета, но и у име нашег народа и државе. У исто време он је предао диплому-споменицу загребачког факултета школи.

¹ Ми ћemo сe на ово питањe детаљно вратити приликом речи о методама уређења у Француској.

Почасне дипломе школи упутили су: Народни Шумарски Институт у Фиренци, Техничка Школа у Мадриду, Геодетска и Шумарска Школа из魁бес-а у Канади, Политехничка Школа у Букурешту, Политехничка Школа у Цириху, Виша Шумарска Шведска Школа. Ваља споменути још говоре генералног директора Италије госп. Stelle и шведског делегата госп. Aminoff-а. Говорника је било необично много, како домаћих тако и страних, од којих су многи били мало и сувише опширни, што је већ довело до нервозе код публике, која је почела бивати заморена трочасовним говорима и једном африканском врућином (32° у хладу било је тога дана у подне).

Говоре је закључно министар агрономије, у једној песничкој апотеози шумарству и шумарима — па је за тим одликовао Школу од стране Председника Републике Крстом Легије Части, који су од виших школа до сада добиле Ecole Polytechnique и недавно Ecole Centrale.

Шумара нансијских ћака погинулих у рату 1914—1918 било је 96, разуме се све млађи и најмлађих garde general-а и inspecteur adjoint-а, који су тек изашли из Школе — што ће рећи без мало половину од целокупног шумарског подмалатка што га је Француска имала у 1914 год.

Свечаност је завршена великим банкетом у једној јавној дворани, где су се Министар и директор г Гиније поново захвалили свима иностраним шумарима на удостојеној посети.

Gerardmer, Августа 1925.

Манојловић.

Broj Nro.	S o r t i m e n t po vrsti drveta	selon essence	nach Holzart	Cijena - Prix - Preis	
				na tovarnoj stanici à la station d' expedition an der Verlade-Sta- tion	Dinare — Dinars
1	I. Hrastovina	I. Chêne	I. Eiche	m ³ 2750—4000	
2	Trupci za opalice	Grumes de placage	Furnier-Klötz e	m ³ 1500—2000	
2	Trupci za } I. kl. 3 pljenje }	Grumes de } ler Choix	Säge-Klötz e } I. Kl.	m ³ 800—1100	
3	II. kl.	sclage } IIe Choix	Säge-Klötz e } II. Kl.	m ³	
4	Počrnjaci kompaktni	Wainscoat	Wagenschuss (Kompakt)	m ³	
5	Počrnjaci ispljeni	Wainscoat-Logs	Wagenschuss-Boules	m ³	
6	Srednjače	Centerplanks	Centerplanks	m ³	
7	Okrajčene, ispod 50 mm	Planches dessous 50 mm	Unbesäumte } unter 50 mm	m ³ 2200—2800	
8	piljenice iznad 50 mm	nacheuses dessus 50 mm	Breiter } über 50 mm	m ³ 2500—3100	
9	Blističe	Quarters	Spiegelware	m ³ 4000—5000	
10	Okvirnice	Châssis	Chassis	m ³ 500—7000	
11	Vratnjače	Portières	Thürlstücke	m ³ 4500—5000	
12	Daske za hjebove.	Cercueil	Sargbreiter	m ³ 3200—4800	
13	Bočnice	Sur dosses	Hochschnit	m ³ 4700—7500	
14	Listovi	Feuillets	Feuilles	m ³ 2000—2300	
15	Četvrtiče	Chevrons	Släfeln	m ³ 1800—2100	{ cca Lit 1250* — Postuma
16	Tavanjače	Pavimenti	Belagsposten	m ³ 1600—2300	{ cca Lit 1000* — Fob Trieste
17	Piljenice za haćve	Plateaux douelles	Douellposten	m ³	
18	Popuge	Frises	Friesen	m ³	
19	Želježnički pragovi	Traverses de ch. d.	Eisenbahnschwellen	{ komad 1 komada 1000 komada	{ 50—80 Stück
20	Francuska dužica	Merraines français	Französische-Daußen	{ pièce s Stück	{ 16000—22000
21	Bavarska dužica	Douves allemandes	Binder-Waare	{ akova po saux per Elmer	{ 80—120 komad
22	Telegrafski stupovi	Poleaux télégraphiques	Telegrafen-Slangen.	{ 1 pièce Stück	{ 40—50

Broj Nro.	S o r t i m e n t			Jedinica mjera Unité de mesure Maszeln heit	Cijena - Prix - Preis
	po vrsti drveta	selon essence	nach Holzart		
1	Trupci za piljenje	II. Bukovina	II. Hêtre	II. Buche	na lovarnoj stanici à la station d'expedition an der Verlade- Station
2		I. kl.	I.-e Choix	Säge-Klöze	na određistu au lieu de destination
3	Planke	parene	Plateaux	Pfosten	am Bestimmungsort
4	Daske	parene	non eluvé	Bretter	
5	Popruge	neparene	eluvé	Friesen	
6	Četvrtace		non eluvé	Chevrons	
7	Željeznički pragovi	Traverses	P. ch. d. f.	Eisenbahnschwellen	Tallianska granica Frontière italienne italienische Grenze
8	Ogrijevno	Bois de chauffage	I.-er Choix	Brennholz	600—800
9	drvo	II. kl.	Il-e Choix	Holzkohle	800—1200
	Drveni ugajlj	Charbon de bois			
1	Jasenovi trupci	III. Ostalo tvrdo drvo	III. Les autres bois durs	III. Andere harte Hölzer	2750—3200
2	Brestovi trupci				2400—2600
3	Javorovi trupci				9000—9500
4	Grabovi trupci				
1	Meka grada	IV. Meko drvo	III. Bois tendre	IV. Weiches Holz	700—800
2	tesana grada			Weiches Holz beizimiert	500—600
3	piljena			Weiches Schnittmaterial	700—800
	Telegr. stupovi (delovi)		Poteaux telegr. (sapin.)	Teleg.-Stangen (Tanne)	350—500 600—750 50—80

Литература.

ДОМАЋА

Andre Perušić: »**Brodska Imovna Općina**«. Nekoliko crtica o sadanjoj upravi i gospodarenju. 1924. Vinkovci. Schliff i drug. Skrećemo pažnju naših čitalaca na ovu aktuelnu knjižicu, koju je napisao Andre Perušić, kr. šumarski nadsvjetnik i poznati poznavalac Imovnih Općina uz pripomoć kr. šumskog nadinžinjera taksatora Mihovila Markića.

Dr. Andrija Petračić: Uzgajanje Šuma I. dio, Zagreb 1925. Vlastita naklada. — Tisak Jugoslovenskog Novinskog D. D. — 308 str.

Kako Uzgajanje Šuma spada među najvažnije šumarske discipline, vrlo se je osjećala nestaćica jednog stručnog djela, koje bi razradivalo ovo područje šumarske nauke a koje bi bilo na savremenoj visini. Za pisanje književnih djela naročito iz područja strogog stručnih disciplina zvani su u prvom redu gg. profesori Univerziteta već po svome položaju kako vis-à-vis svojih slušatelja — studenata a tako i vis-à-vis svojih drugova — šumara praktičara. U najnovije vrijeme izvršuju časno ovaj svoj poziv profesori zagrebačkog šumarskog fakulteta.

Iza odličnog djela g. profesora Dr. Levakovića: »Dendrometrija«, izdao je g. profesor Dr. Nenadić: »Računanje vrijednosti šuma«, a sada evo izdaje g. profesor Dr. Petračić: »Uzgajanje Šuma«, I. dio.

Već sama činjenica da je pisac razdijelio djelo u dva dijela jamiči, da je čitav materijal opširno razrađen.

Pisac je razdijelio ovaj prvi dio u tri poglavlja. Prvo poglavlje raspravlja o geografiji šuma, drugo poglavlje govori o razdiobi šumarske nauke i šumskog gospodarstva, o zadaći te o važnosti nauke o Uzgajanju Šuma. Treće poglavlje sadržaje nauku o sastojinama — a sastoji od dva dijela. U prvom dijelu ovog trećeg poglavlja govori pisac općenito o sastojinama, o broju stabala u sastojini, o klimatskim odnošajima u sastojini i izvan nje, o glavnim vrstama drveća, koje tvore šumske sastojine te o zahtjevima pojedinih vrsta drveća na stojbinske faktore. U ovom dijelu govori pisac i o aklimatizaciji pojedinih vrsti drveća, o rastu drveća u visinu i konačno daje Dendrologiju drveća i grmlja i onog, koje čini šumske sastojine kao i onog, koje pridolazi u sastojinama odnosno u parkovima.

U predgovoru napominje pisac, da je djelo sastavljeno pomoću njemačke stručne literature. Gdje je pisac doista upotrebljio njemačke ili bilo koje autore, lojalno i napominje. U mnogočem držao se je pisac velikoga njemačkoga naučnjaka Dr. Mayera, svoga negdanjeg učitelja. Kad se govori o tako zvanim šumskim područjima, spominje pisac i Borggreve-ove navode a zatim navode Kerneru.

Interesantno je napomenuti, da za našu Kraljevinu pisac razlikuje pet šumskih područja i to:

1. Područje masline, lovora, vazda zelenog hrasta, To područje zauzima naše otoke i primorske krajeve uz obalu.

2. Područje hrastika i ljeske. To područje zauzima područje rijeka i siže do 500 m visine.

3. Područje bukve, koje siže od 500—1000 m no često bukva zalazi do alpskog pojasa.

4. Područje jele i smreke prostire se od 1000—1500 m.

5. Alpsko područje nalazi se prosječno iznad 1500 m.

C Klimatski odnosi u sastojini i izvan nje odlično su obradeni, a tako i zahtjev pojedinih vrsta drveća na stajbinske faktore.

Djelo dobiva naročitu važnost, jer iscrpivo obraduje Dendrologiju, pa će — naročito studentima a i praktičarima dobro doći pri determiniranju pojedinih vrsta drva. Uz one vrste, koje tvore sastojine napomenuto je i grmlje naših šuma kao i drveće naših parkova. Tu su navedene, možemo reći, sve naše vrste od mediteranske zone do alpinetuma. Biti će, da je pomutnjom izostala mirča (*myrtus italicica*) i veprina (*ruscus aculeatus*).

Imajući u vidu, da je sastojina ono glavno, oko čega se kreće čitava šumarska nauka, posvetio je pisac naročitu pažnju sastojini. Posebno i detaljno obraduje čiste sastojine a posebno mješovite; obraduje sve naše domaće vrste drva, koje tvore sastojine kao i one strane, koje su od važnosti.

— Djelo je pisano laganim stilom i lijepim jezikom.

Kad budemo imali znanstvenih rezultata iz naših šuma, moći će se razlaganja pisca svuda podkrijepiti sa našim podacima. Ove potrebne znanstvene rezultate s pravom očekuje pisac od našeg Zavoda za šum, pokuse.

— Jednako će i izdanje Terminologije u veliko olakšati drugo izdanje ovakvog djela. Pisca treba izdašno podnomoći, da se omogući, kako bi što prije dobili drugi dio ovog potrebnog djela.

Dr. Balen.

FRANCUSKA.

H. Perrin: »Le Danemark forestier«. Extrait des Annales de l' Ecole Nationale des Eaux et Forêts et de la Station de recherches et expériences forestières. Imprimerie Berger-Levrault—Nancy—Paris—Strasbourg. Str. 106.

Primili smo izravno od autora ovu interesantnu knjigu, koju je vrijedno pročitati. Autor je šef francuske opitne stanicu u Nancyju te je lično propuštao Dansku u cilju studija.

Danska pored niskoga procenta šumovitosti (8.4%), pored slabe gotovo nikakve visinske razgranjenosti, pokazuje neke osobitosti u svome šumarstvu. One su uslovljene geografskim položajem, klimom i staništem u užem smislu riječi. Posvuda gotovo ekskluzivni uzgoj visoke šume, poznata danska poreda (»éclaircie par le haut«, Reventlow), plugovi (Buch, Dodskesen, Smith) za podjeravanje, pošumljavanje obalnih zona, slijepa način uređivanja šuma, zakonodavstvo, uprava, trgovina i industrija, nastava, udruženja i pregled literature.

Knjiga ima lijepih ilustracija a pisana je lakim jezikom.

Ugrenović.

OSVRT NA NEKE STRANE STRUČNE LISTOVE IZ GODINE 1924.**Centralblatt für das gesamte Forstwesen, Wien-Leipzig, Ex 1924. —**

Radi poznatih općih prilika u Austriji ne izlazi ovaj stručni list redovno svakoga mjeseca, — U godini 1924. izašlo je 12 brojeva u 3 sveske i to broj: 1.—3., 4.—6. i 7.—12. — Januara mjeseca 1875. izašao je prvi broj ovoga lista, u vrijeme, kad je poznati stručnjak R. Miklitz bio na čelu austrijskog šumarstva, pa je godine 1924. navršio upravo svoju pedesetgodišnjicu. — Sadanji redakcioni odbor ovog lista, Dr. A. Cieslar, W. Frick i Dr. G. Janka osvrće se u kratko u prvoj svesci na ovu pedesetgodišnjicu, naglašujući, da je list zadržao svoje staro geslo, da podupire unapredivanje šumarstva kao nauke i kao ekonomije.

U minuloj je godini donio ovaj list ove članke iz područja šumarske nauke:

a) Iz područja Uzgoja Šuma: štampani su radovi:

J. Dimitz: Zur Lehre von den Durchforstungen und Lichtungen

Dr. M. Schreiber: Waldbauliche Folgerungen aus Studien über die Variation des Blattcharakters unserer Holzarten.

Prof. A. Tolsky: Über den Samenabfall in Weissföhrenbeständen.

Dr. Leo Tschermak: Die Formen der Lärche in den österreichischen Alpen und der Standort.

Dr. Herbert Schmied: Ein vergleichender Durchforstungsversuch an Douglasie in den österreichischen Alpen.

b) Iz područja Čuvanja Šuma:

Prof. M. Seitner: Beobachtungen und Erfahrungen aus dem Auftreten des acht-zähnigen Fichtenborkenkäfers, *Ips typographus* L. in Oberösterreich und Steiermark in den Jahren 1921. bis einschliesslich 1923.

Jaroslav Ružička: Die neusten Erfahrungen über die Nonne in Böhmen.

Ing. Dr. Karl Havelik: Kernfaule Fichte.

c) Iz područja Uredenja Šuma i Dendrometrije:

Dr. Wilhelm Neubauer: Die Bestandesaufnahme nach dem Verfahren des Massenmittelstammes und nach Stammklassen gleicher Masse.

Ing. Gustav Merker: Über Zuwachsprozentformeln.

Dr. Ing. Josef Singer: Die Berechnung des Normalvorrates nach der näherungsweise abgeleiteten Formel: etz.

Konačno je publicirana i kemijsko-fizička rasprava:

Dr. P. Rušnov: Eine Betrachtung über die vermutliche Ursache des wesentlich höheren Aschengehaltes der Rinde der Holzpflanzen im Vergleich zum Stamm und Wurzelholz.

Kako je C. B. für das g. Forstwesen — i organ Zavoda za šum. pokuse, a kako se je nedavno navršilo i 50 godina od osnutka ovoga Zavoda — donosi list u 3. svesku (broj 7.—12.) članak iz pera Predstojnika Zavoda Dr. W. Sedlaczeka: Zum 50-jährigen. Bestehen der Forstlichen Versuchsanstalt in Mariábrunn. Zavod je osnovan godine 1874. Vrijedno je zabilježiti, da je Zavod publikovao za vrijeme od 50 godina 390 radova iz svih područja šumarske nauke.

Osvrnućemo se na članke iz područja na uke o Uzgoju Šuma, tim prije, jer su mnogi rezultati i za naše prilike od česti važni za praktičnu primjenu, a od česti mogu da posluže kao putokaz za slična istraživanja.

Članak J. Dimitza nikao je iz pobjedne dane člankom dvor. savjetnika Charbule, koji je objelodanjen u »Wiener Allgem. Forst und Jagdzeitung-u«. — Svi uzgojni radovi a navlastito prorede i proglašivanja moraju imati u vidu ne samo sastojinu nego i tlo. — Ovo je postulat, koji izilazi iz socijalno-ekonomiske

važnosti šumskog gospodarstva. — Punu važnost treba dati posmatranju zakona o održanju materije, o optimalnom uravnotežavanju faktora staništa i zakona o minimumu. Dokle god ne budemo na čistu sa svim onim problemima, koji izlaze iz pomenutih zakona, treba i kod proredivanja i kod progajivanja postupati s osobitom oprezom. —

Dr. M. Schreiber, nastavlja na svoju studiju, sveska 1.—3. ovog lista iz 1923.), pod naslovom: »Beiträge zur Biologie und zum Waldbau der Lärche etz«. Donosi rezultate o ispitivanju smrčevih iglica i smrčevih izbojaka.

Prof. Telsky iz Petrograda obraduje rezultate istraživanja u šumskoj upravi Borovoje. Opažanja su vodena od godine 1911. do 1917. —

Rezultati su ovi:

1. U razdoblju 1911.—1917. bio je urod borovog sjemena (*P. silvestris*) najbolji godine 1912. — Ako se taj urod označi sa 100 označen je urod za pojedine godine u pomenutom vremenskom razdoblju ovaj:

1911.	44%	1915.	35%
1912.	100%	1915.	24%
1913.	9%	1917.	24%
1914.	6%		

Broj zrna, koja su poispadala na 1 m² varira između 16 i 284.

2. Apsolutne nerodice nije bilo ni u kojoj godini u navedenom periodu. —

Urod u Borovoje slaže se s onim u Novaja Aleksandriji — u pogledu biologije fruktifikacije, navlastito u broju zrna, što su poispadala na 1 m². Tako je u godini 1912. u Borovoje konstatovano na 1 m² 243 zrna u Novaja Aleksandriji 240 zrna.

3. Glavno vrijeme, kao ispadaju sjemenke iz češera, — pada u mjesecce maj i juni. U maju cca 60—80%. — U aprilu i julu ne može se ispadanje za svaku godinu konstatovati.

4. Metereološka opažanja zasvijedočila su, da se otvaranje češera — i u Novaja Aleksandrija i u Borovoje započinje kod srednje dnevne temperature od 10.5°. Sem temperature od uticaja je na otvaranje češera i deficit zasićenja; on iznosi u Borovoje kad god i 4.5 mm.

5. Najviše sjemenki ispane po danu — a to je u skladu sa dnevnim tokom temperature i deficita zasićenja u vazduhu.

6. Sjemenke, koje prve poispadaju, teže su za 5—10% od onih, što poispadaju na koncu. Težina se je sjemenja godimice mijenjala.

Procenat je klijavosti svega sjemenja, što se brzo sakupi, vrlo veliki, veći od 90, a kad god je i 100.

7. Progajjene sastojine daju obilniji rod nego sklopljenje. To se razabire iz ovog rezultata:

Obrast:	Broj sjemenki što su ispale na 1 m ²
1.0	78
0.7	163
0.6	167
0.5	210
0.5	233
0.5	278
0.5	141

Opažanja su vodena i u pravcu, da se utvrdi, u koliko je donio pojedini urod tamna a u koliko svjetla zrna.

Rezultat je bio ovaj:

na pokusnom objektu	I. 61.7%	tamnih a 38.3 svjetlih zrna
« « «	II. 66.6%	« 33.4 « «
« « «	III. 68.1%	« 31.9 « «
« « «	IV. 56.7%	« 43.3 « «
« « «	V. 63.6%	« 34.4 « «
u odeljku 198:	62.3%	« 37.7 « «

Prema navedenom broj tamnih zrna varira između 56.7 i 68.1%, a svjetlih između 31.9 i 43.3%. Poprečno je ustanovljeno: 62.4% tamnih a 37.6% svjetlih zrna. — Doneseni su podaci i o razvitu jednogodišnje sjetve iz svjetlih i iz tamnih zrna. — Tako je ustanovljeno slijedeće:

Iz svjetlih zrna:	Srednja dužina c/m jednogodišnjih borovih sadnica:	Težina 1000 jednogodišnjih sadnica u g
teška zrna (8·6·9·7 g važe 1000 zrna)	4·06	15·55
laka zrna (4·8·5·4 g važe 1000 zrna)	3·03	10·65
Iz tamnih zrna:		
teška zrna (9·5·10·2 g važe 1000 zrna)	3·87	14·89
laka zrna (5·2·5·5 g važe 1000 zrna)	2·78	6·59

Težina jednogodišnjih sadnica ide uporedo sa težinom sjemenke; ovo vrijedi podjednako i za dužinu sadnica.

Prof. Cieslar dodao je nekoliko opaski podacima Prof. A. Tolskya. On konstatuje, da je od osobite važnosti rezultat istraživanja ruskog Zavoda za šum-pokuse — naročito, da sastojine bijelog bora u zreloj dobi, gotovo svake godine, rode sjemenom. Apsolutne nerodice nema kod bijelog bora.

Rezultati Prof. Tolskya o urodu sjemena u sastojinama bijelog bora znače jaki korak naprijed. Ovo je od osobite važnosti, kad se radi o gospodarenju sa bijelim borom — imajući u vidu prirodno pomladivanje.

Kao publikacija Zavoda za šum-pokuse štampana je u ovom časopisu i pomenu studija Dr. Tschermaka. U uводу se autor osvrće na opažanja Wesselya, koji je oštro zapazio, da prilike staništa utiču na oblik ariševog debla. Prema njemu ariš izbjegava vjetrovita mjesta. Spominje navode Wilhelma i Hempela, Gayra i Borggrevea, Heyer-Hessa, Mayra, Wilkomma, Cieslera, Englera, Rubnera, Rebel-a i t. d. Svoje je istraživanje proveo autor u austrijskim Alpama, u domovini arišovoj.

U svome istraživanju na staništu arišovom, postavio je Dr. Tschermak zadatak da utvrdi, gdje se i uz koje se uvjete staništa nalazi u austrijskim Alpama ariš sa pravnim i jedrim debлом; da li je možda ovo zasebna neka vrsta u Alpama, na zasebnom staništu; da li postoji veza između optimuma, u kojem je ova vrsta raširena i između staništa, gdje je u pretežnoj većini pravni odnosno posrpljeni ariš; ali se kod posrpljenih individua radi o krivorastu, što je prešlo u naslede ili se radi samo o modifikaciji, što ju uvjetuje stanište. — Ako

doista postoje modifikacije, što ih uvjetuje stanište, treba ustanoviti, koji su razlozi modifikacijama, koje djelovanje imade u tom pravcu tlo a koje ostali faktori staništa. Istraživač je dalje postavio za zadatak, da istraži, da li imade u Alpama staništa, na kojima je raznovrsna otpornost arišova proti vanjskim uticajima i t. d.

Istraživanja su provedena u Štajerskoj Salzburgu i Tirolu. — Iza iscrpivog istraživanja, koje je provđeno na čitavim starijim i mlađim sastojinama, došao je autor do ovih zaključaka:

I na staništima, za koje se je ustanovilo, da daju Optimum za ariš, imade širokih područja, gdje uopće nema u pretežnoj mjeri ariša sa pravnim debлом. Ovome nasuprot ustanovilo se je, da imade čitavih sastojina i čistih i mješovitih, gdje je pretežno ariš pravnog i jedrog debla. Istraživanjem je ustanovljeno, da ariš daje dugo, pravno, jedro deblo u Alpama na svim staništima, gdje nema nepovoljnih vanjskih uticaja.

Prema Mayru, pada pravnost debla, što se staništem više odmičemo od Optimuma, dok je pri ovim istraživanjima došao Dr. Tschermak do zaključka, da vanjski uticaji — snježni rnameti na strminama, uticaj vjetra, otiskivanje terena i t. d. — što odlučuju o pravnosti ariševog debla, vrše svoje puno djelovanje i u Optimumu.

Da pojedini faktori, o kojima je ovišan karakter staništa, djeluju kao modifikatori arišova debla, stoji u vezi sa izvjesnim svojstvima ove vrsti drva, — a naročito je u vezi s tim, što ariš imade — osobito u mlađosti — duge, lako pokretne izbojke, koji su i heliotropski osjetljivi, a od odlučne je važnosti i činjenica, da dolazi na svome prirodnom staništu na velikim strminama.

Iz činjenice, da u nižim položajima Alpi nalazimo relativno posve pravne arišove individue, ne smije se zaključivati, da postoji jedna zasebna rasa, koja bi bila otpornija protiv izobličavanja, jer u slučaju uticaja pomemtih faktora (snijega, strmine i t. d.) nalazimo i opet izobličene forme — jednako kao i na višim položajima, koji su izloženi jednakim uticajima.

U slučaju, ako je ariš u sastojini potisnut od viših konkurenata, jednako u nižim položajima kao i u višim, reagira on na nedostajanje svjetla time, što se najgornji dijelovi debla iskrive prema proguljenom mjestu.

Da je i heliotropizam razlogom izobličenju debla u arišu, prvi je puta ovdje pokazano.*)

Ispitivanjem ustanovio je autor i uvjete staništa, uz koje dolazi u Alpama ariš sa dugim, pravnim, jedrim debлом, a ti su u glavnom:

1. duboko ili srednje duboko tlo, sa mnogo sitne zemlje sa puno mineralnih sastojaka. — Ovo tlo često pokazuje uz ostalo i *Vaccinium myrtillus*.

2. nadmorska visina od 500—1800 m.

3. nagnutost terena, koja ne može biti jača od cca 25°.

Staništa, gdje su nadjeni pravni ariši, imala su ove nagibe: 25°, 10—15°, 15—20°, 0.—5°. —

Za slučaj, da je nagib jači od 25—30°, mnogo će se arišovih individua već u ranoj mlađosti saviti pod snijegom i razvijat će se više manje srpoliko.

*) Heliotropizam kod ariša specijalno je mnogo studirao dugi niz godina Engler i utvrdio ovu spoznaju u Švajcarskoj. Vidi: *Heliotropismus und Geotropismus der Bäume*, Zürich 1924. — Uredništvo.

4. Na staništima, gdje su i sniježni nameti veliki a gdje su i snjegolomični, za slučaj da je teren i ravan, nalazimo, da su ariševi individui iskrivljeni u svim pravcima.

5. Na staništima, koja su izložena vjetru, biti će ariš ili posrpljen ili će samo vrh biti iskrivljen u smjeru vjetra — a to je u slučaju, ako djelovanje vjetra dolazi do izražaja samo u izvjesnoj visini od tla. Ovaj slučaj dolazi jednako na ravni kao i na strminama.

6. Ariš se često iskrivi u težnji za svjetлом navlastito, ako je u smjesi sa smrčom, a od nje je potisnut.

7. Krivini ariša uzrokuje pored ostalog i uloženje stoke u mladik.

Autor je konstatovao, da postoje i izvjesne osebine u stvaranju godova kod svih arišovih stabala, koja su bilo posrpljena, bilo inače iskrivljena. To se očituje u tome, da su unutarnji godovi na krivini koncentrični, iza njih, slijede ekscentrični godovi, sa stvaranjem crveni na donjoj strani; iza toga su godovi opet koncentrični — bez stvaranja crveni. **)

Ova je činjenica po prvi put ovdje konstatovana a iz nje se jasno zaključuje, da je ariš ponajprije bio upravnog, okomitog uzrasta, iza toga je — uslijed vanjskih uticaja posrpljen — a za tim je uslijed geotropizma opet poprimio pravni rast. — A i to je dokaz, da se ne radi o nekoj pojavi, koja bi bila naslijedjerija, nego samo o modifikaciji, što je uvjetovano raznim vanjskim uticajima.

Studija je vrlo iscrpiva, sadržaje mnogo podataka i može služiti uzorom za slična istraživanja i kod nas.

Interesantna je i rasprava Dr. Schmieda o proredjivanju sastojina Pseudotsuga Douglasi. I ovo je publikacija Zavoda za šum. pokuse. —

Uzgajanje je egzota važno sa mnogo stanovišta, a među prvima je svačak ekonomski momenat. Kako baš — Pseudotsuga Douglasi među egzotama zauzela vidno mjesto u državama Srednje Evrope, ovo je istraživanje jedan dobar prilog za poznavanje ove vrste. Opažanja su vodena u području šumske uprave Aurach, nedaleko Gimundenskog jezera, na prvaklasmnom staništu smrče.

Vrlo su interesantni podaci o poređivanju ove vrste sa smrčom, na podjednakom staništu i u istoj dobi. Autor je ustanovio pored ostalog — imajući u vidu sastojine jednakе dobe, da je srednja visina

sastojine Douglasa: 19.3 m a smrče 15.3 m

promjer srednjeg debla	«	17.4 cm	«	13.7 cm
broj stabala	«	2013	«	2875
površina temeljnica	«	47.7	«	42.2

i t. d. Iz ovog očito proizlazi da je na prvaklasmnom austrijskom staništu smrče — uopće prirast Pseudotsuge Douglasi jači nego smrče. —

Studija sadrži i drugih važnih podataka. —

I ako nije ovaj stručni list donio u minuloj godini ono obilje publikacija, kao prije, ipak je na visini. A nije ni čudo, jer imade vrsne ljudi. Cieslara, Tschermaka, Sedlaczeka i t. d.

Dr. Josip Balen.

**) I na tom je mnogo radio Engler. Pored pomenute publikacije (str. 237. do 242.). Vidi još Engler: Tropismen und exzentrisches Dickenwachstum der Bäume. Zürich 1919. — Uredništvo.

Zakonodavstvo.

ZAKONSKA OSNOVA*

»O zaštiti Plitvičkih Jezera i okolice.«

Član 1.

Plitvička Jezera sa svojim užim i širim zaštitnim područjem poglašuju se »Nacionalnim Parkom«.

Član 2.

Područje se Plitvičkih Jezera dijeli:

- a) na šire zaštitno područje, i
- b) na uže zaštitno područje.

Član 3.

Šire se zaštitno područje proteže od kote 765 na Prošću prema kotama 605, 764, 580, 703 i 608, i teče crtom uz Medjedak prema koti 801, te svršava na krajnjoj sjevernoj koti 555, teče dalje zapadnim pravcem prema koti 658, spuštaći se ravnim pravcem prema koti 977, 874 i završava kod kote, 760, kod Čudića.

Član 4.

Uže zaštitno područje proteže se pravcem kote 765 kod Prošća i to južno od Proščanskog jezera, te teče sjevernim pravcem prema koti 705, 764, 785, preko Crnog Vrha, odakle se proteže pravcem iza Hotela Plitvice te Uvalom uz gornji dio Jezera Milanovca i Kaluderovca ,a završuje na sjeveru kote 483 na riječici Korani, 250 m ispod utoka potoka Plitvice u Koranu. Dalje se spušta pravcem od sjevera prema jugu idući pravcem uz selo Plitvice prema koti 617 prolazi Biginom Poljanom na kote 755 prema koti 803 i konačno se spušta na kote 760 kod Čudića i spaja opet sa kote 765 na Prošću, obuhvatajući pritoke Crne i bijele Rijeke i Riječice te sva Jezera i Riječicu Koranu do kote 483.

Član 5.

U širem zaštitnom području Plitvičkih Jezera zabranjuju se svi oni čini i djelanja, kojima bi se oslabljivali pritoci za sama Plitvička Jezera. Dozvoljuju se gradnje naprava za eksploriranje vodene snage u industrijalne svrhe samo u takovom opsegu, u kome se time tok tekućica u naravnom njihovom smjeru nebi priješao i korito tekućica zagačivao. Za svaku takovu gradnju valja ishoditi oblasnu dozvolu prema na snazi postojećim propisima gradjevnog reda.

Lomljenje kamena i kopanje sedre dozvoљuje se jedino uz dozvolu nadležne upravne oblasti.

Član 6.

U užem zaštitnom području imadu Plitvička Jezera sa vodopadima i pritocima ostati netaknuta u svojem sastavu, te se zabranjuju svi čini i djelanja, kojima bi se njihov naravni sastav krnjio.

* Izradio: Dr. Marko Eisenhuth, tajnik društva za uređenje i poljopravljanje Plitvičkih Jezera i okolice u Zagrebu.

Član 7.

U širem i užem zaštitnom području mogu one pilane, koje su osnovane do konca 1924. godine izrabljivati vodenom snagom prema ustanovama dotične dozvoljene isprave, pa su vlasnici i posjednici istih dužni u roku od 6 (šest) mjeseci nakon stupanja ovoga zakona na snagu učiniti sve potrebne naprave, kojima će se uz nesmetani tok vode zapriječiti odticaj odpadaka dotične industrije, na ročito pilotine.

Član 8.

Dozvoljuje se izvlastba nekretnina i pokretnina onih objekata, koji su potrebni za uredjenje i poljepšanje Plitvičkih Jezera.

Član 9.

U izravnom oborinskom rezervatnom području Plitvičkih Jezera i njihovih pritoka imade se u svim šumama voditi konservativan način šumskog gospodarstva, kakav je uobičajen u naravnim perivojima i parkovima.

Član 10.

U neizravnom oborinskom rezervativnom području Plitvičkih Jezera imade se u šumama postupati po propisima za zaštitne šume.

Član 11.

U pogledu zaštite riba, raka, školjaka i inih vodenih životinja vrijede propisi zakona o ribarenju u slatkim vodama.

Član 12.

Gradnje vila, ljetnikovaca i hotela, te u opće sviju vrsta stanbenih naselaka kao i kupališta, cesta, puteva, vidikovaca u užem i širem zaštitnom području Plitvičkih Jezera imadu se provadati po gradjevnom redu za Plitvička Jezera i okolicu kao i po regulatornoj osnovi. U koliko nebi do pravosnažnosti ovoga zakona bili takovi pravilnici izdani, dotle vrijede svi dosadašnji propisi.

Član 13.

Prestupke odredaba ovoga zakona kažnjava upravna (policijska) vlast kaznom novčane globe od Din. 500.— do Din. 5000.— koji prestupci zagoduju za 3 mjeseca. Globe teku u korist Društva za uredjenje i poljepšanje Plitvičkih Jezera i okolice sa sjedištem u Zagrebu. Za rasprave i procjenu počinjenih šteta mjerodavne su ustanove poljskoga redarstva, šumskog zakona i zakona o vodnom pravu.

Član 14.

Ovlašćuje se Ministar Šuma i Rudnika, da može u sporazumu sa Ministrom Poljoprivrede i Voda te Ministrom Gradevinom izdati potrebna naredenja za izvršenje ovoga zakona.

Član 15.

Ovaj zakon stupa u život, kad ga Kralj potpiše, a obaveznu snagu dobiva, kad bude obnarodovan u »Službenim Novinama«.

Preporučujemo Našem Ministru Šuma i Rudnika, da ovaj zakon obnaroduje, svima Ministrima, da se o izvršenju njegovom staraju, vlastima pak zapovjedamo, da po njemu postupaju, a svima i svakome, da mu se pokoravaju.

Broj

1925. Beograd.

Obrazloženje ove osnove zaključuje autor ovako:

»Da je ovaj zakon od eminentne važnosti za naša Plitvička Jezera o tome mislim niće potrebno daljnog obrazlaganja. Kako smo vidjeli, sve kulturne države riješile s upitanje nacionalizovanja prirodnih parkova i satvili ih pod osobitu zaštitu zakona i naredaba. Bilo bi već krajnje vrijeme, da se i mi trgnemo iz našeg mrtvila, te započнемo akcijom o stvaranju jednog nacionalnoga parka, za koji su Plitvička Jezera upravo kao stvorena. Nadam se da će slijediti primjer našeg nastojanja i druga udruženja, koja se bave podizanjem svoga kraja i tako zaštititi prirodne osebine od uništenja i propadanja.«

Bilo bi korisno, da se ovim pitanjem pozabavi i uprava našeg Udruženja. Primjećujemo, da smo u našem nacrtu Zakona o Šumama predvidili zasebno i strogo zaštićivanje i čuvanje onih šuma, koje su proglašene na osnovu posebnog zakona prirodnim spomenicima, (Čl. 18.). —

Lovstvo

LOVAČKA IZLOŽBA I KONGRES LOVACA.

Dana 8. septembra t. g. otvara se u Zagrebu u prostorijama Zagrebačkog Zbora grandiozna lovačka izložba sa izlošcima iz cijele države.

Već sada možemo kazati da je izložba uspjela iznad svakog očekivanja, a možemo i ustvrditi da je još svih i inostranih posljernih izložbi ponajbolja.

Izložene trofeje, rogovlje jelena, srnjaka, lanjaca, kljove vepova, punjene ptice svih vrsta, počam od tetrijeba i jarebice kamenjarke do najmanje močvarice, lovačke slike, puške i t. d. upravo zapaljuju svojom ljepotom i najiskusnijeg lovca.

Naročito se mora istaknuti grupa u sredini ogromne dvorane, koja predstavlja čitave predjеле močvarnog terena sa lijepim jezerom, zatim šuma u nizini sa žuborećim potočićem, a iza svega visoko gorje sa svojom crnogoricom i izvorom bistre vode.

Primjereno načinu života, grupirana je i postavljena divljač i zvjerad u tim predjelima i to tako lijepo i ukusno da lovac vidjevši u jezeru divlje patke bekasine, ronce, vidre i t. d. u šumi gnjetlove trčke, šluke, vukove i t. d., a iznad svega u visokom gorju ponos gora, krasnog divojarca i zaljubljenog tetrijeba dobiva iluziju da se nalazi u božjoj prirodi, dok mu ruka i nehotice želi da skine pušku s ramena.

Da ne govorimo o važnosti, sa lovačkog i nacionalno-gospodarskog gledišta, koje će se postići sa ovom izložbom, moramo spomenuti, da će mnogi lovac mnogo štošta naučiti gledajući izložene predmete, da će mnogi promijeniti svoja naziranja na lov, na način njegovog izvršivanja kao i na osnovne principe našeg lovničkog zakonodavstva.

Predaleko bi nas vodilo kada bi opisivali ovu izložbu ali pozivamo svakog lovca, da ju pogleda, jer mu to neće biti na odmet.

Dana 9. septembra, dan poslije otvorenja izložbe održavati će se kongres lovaca iz cijele države u pol 9 sati u Sabornoj dvorani na Markovom trgu.

Na kongresu će se raspravljati sva pitanja koja se tiču lovaca, lova, uzgoja, zaštite i nabave divljači, suzbijanja zvjerokrade, nabave i uzgoja lovačkih pasa, nabave lovačkog pribora, džebane i t. d. Saznali smo, da će kongres donijeti i neke važne zaključke sa rezolucijama koje će se uputiti na mjerodavna mjesta i kojima će se tražiti, da i naše vlasti posvete dolinu brigu ovoj znatnoj grani narodnog gospodarstva i narodne privrede.

Isti dan t. j. 9. septembra u 2 sata po podne biti će na vojnoj streljani u Maksimiru i nagradno lovačko pucanje na pomicne i nepomicne ciljeve.. Najbolji strjelci biti će nagrađeni krasnim i skupocjenim predmetima. Pucati mora svaki, ali samo sa svojom puškom i to sa kuglom. Možemo i to priopćiti da je interes za ovo pucanje upravo ogroman.

Kako naši šumari moraju već i po svom zvanju biti loveci, držimo da ne će niti jedan propustiti priliku, da si usput na ili sa šumarskog kongresa, pogleda i ovu izložbu.

Lovci šumari do viđenja na izložbi.

Ćeović.

NABAVA BEZDIMNOG BARUTA.

Odbor Hrvatskog društva za gojenje lova i ribarstva u svojoj sjednici od 17. augusta ponovno je uzeo u pretres pitanje nabave bezdimnog baruta za članove. Pretresene su ponude većeg broja tvornica baruta iz raznih država. Stvoren je zaključak da se nabavi austrijski bezdimni barut broj 1. i to s razloga, što je taj barut većini članova poznat, što manipulacija njime nije pogibeljna što se taj barut vrlo dobro drži i kod dugotrajnije pohrane (nije osjetljiv spram promjene temperature, a uz to je slabo higroskopičan), te konačno što konvenira i cijena i modaliteti nabave.

Pozivaju se s toga članovi Hrv. lovozaštitnog društva u Zagrebu, da prijave društvu svoju potrebu. Pojedini član može da naruči maksimalno 2 i pol kilograma t. j. oko 1000 hitaca. U naručbi treba prema naredenju ministarstva vojnog navesti ovo:

Ime i prezime svakog naručioца, njegovo zanimanje i boravište. Uz to svaki član neka navede da li je zakupnik lovista i kojega, broj oružnog lista i lovne karte. Ovo će trebati da se ishodi odobrenje velikog župana.

Nije još utvrđeno koliki su troškovi skopčani s prevozom, carinjenjem i raspačavanjem baruta. Za to se sada ne može tačno navesti, koliko će stojati kilogram baruta. No kako se barut mora već prigodom naručbe unapred u gotovom tvornici platiti, to i svaki pojedini naručioc ima da prigodom svoje na-

ručbe društvu uplati iznos od 200 dinara po naručenom kilogramu. Novač neka se šalje uplatom na поштанско čekovni račun broj 35.445. Hrv. društva za gojenje lova i ribarstva, što nije skopčano nikakvim troškom poštarine. Nakon primitka baruta bit će poslani iznosi obračunani, a eventualni višak članovima vraćen.

Naručbe baruta imaju se poslati najkasnije do 15. septembra ove godine.

Из Југ. Шумарског Удружења.

УПОЗОРЕЊЕ УЧЕСНИЦИМА ШУМАРСКЕ СКУПШТИНЕ У ДУБРОВНИКУ.

Ponovno se pozivaju svi oni, koji žele prisustvovati (i članovi upravnog odbora) IV. godišnjoj skupštini Jugoslovenskog šumarskog udruženja, koja se održaje 14. septembra u Dubrovniku, da svoj dolazak u Dubrovnik **odmah** jave kolegi Ing. Marinu Kelezu, oblasnom šumar. referentu u Dubrovniku.

U prijavi treba navesti točno ime i prezime, zvanje te imena članova obitelji s kojima se dolazi i kada se dolazi. Za svakoga člana valja poslati i 100 Din. radi osiguranja stana.

Drugu prijavu valja odmah poslati Tajništvu Jugosl. šumar. udruženja Zagreb, Vukotinovićeva ul. 2. i prijavi priložiti poštansku marku od 4 Din.

U ovoj prijavi valja navesti točno ime, zvanje i boravište, kao i imena članova obitelji s kojima se putuje. Tajništvo će odmah po tom poslati »Legitimacije« za pogodovnu vožnju na željeznicu i na parobrodima Jadranske i Dubrovačke plovidbe.

Na polaznim željezničkim i parobrodarskim stanicama vadi se samo pol karte, do mesta do kojeg se želi putovati, jer se putovanje može i prekinuti. Povratak se može udesiti i drugim prugama.

Radi ravnjanja donašamo vozne redove željezničke i parobrodarske:

Željez. pruga Zagreb gl. kolodvor—Sušak:

Brzi voz	br. 302	odl. iz Zagreba	3.30	dol. na Sušak	9.01
“ “	“ 304	“ “ “	8.00	“ “ “	13.27
Putnički voz	“ 312	“ “ “	11.10	“ “ “	19.33
“ “	“ 314	“ “ “	23.10	“ “ “	7.09

Željez. pruga Zagreb gl. kolodvor—Split:

Brzi voz	br. 802	odl. iz Zagreba	18.50	dol. u Split	8.45
Putnički voz	“ 812	“ “ “	22.40	“ “ “	16.25
“ “	“ 314	“ “ “	23.10	“ “ “	16.25

Brzi parobrodi Jadranske plovidbe:

Nedelja odl. iz Sušaka 14.30 dol. u Gruž 14.15 ponedeljak
 Četvrtak } petak

Ovi imaju priključak na brzi voz br. 302 i 304 iz Zagreba, Beograda i Čehoslovačke.

Nedelja }
 Utorka } odl. iz Splita 9.30 dol. u Gruž isti dan 19.30
 Četvrtak }

Ovi imaju priključak na brzi voz br. 802 iz Zagreba.

Dubrovačka plovidba:

Nedelja } Utorka } Četvrtak } <td>odl. iz Splita</td> <td>10.00</td> <td>dol. u Gruž</td> <td>20.15</td> <td>Srijeda</td>	odl. iz Splita	10.00	dol. u Gruž	20.15	Srijeda
	« « «	10.00	« « «	18.45	Subota

Program eventualnih zajedničkih izleta iz Dubrovnika priopćiti će se učesnicima u Dubrovniku.

Članovi upravnog odbora imaju svoju sjednicu 13. septembra (u nedjelju) u 9 sati do podne. — Sastanak kod kol. Keleza, oblasnog referenta u uredu.

Tajništvo.

Lične vijesti.

POSTAVLJENI SU:

Ivelić Juraj, za šum. ref. III. kat. 3. grupe u Ličuškom.

Jelinek Eduard, za šumara III. kat. 1. grupe u Turbetu.

Katić Mustafa, za šum. inž. asistenta I. kat. 9 grupe u Delnicama.

Vinkler Teofil, za knjigovodu II. kat. 5. grupe pri dir. šuma u Čačku.

Pać Mišo, za šum. vježbenika I. kat. 9 grupe u Vukovaru.

Bonefačić Božo, za vršioca dužnosti šefa rač. dir. šuma II. kat. 5. grupe u Čačku.

Radan Stevan, za šum. pomoćnika III. kat. 4. grupe u Srednjem.

Srećković Ljubomir, za potšumara I. kat. 9 grupe u D. Milanovcu.

Mihaliček Nikola, za šum. inž. I. kat. 9 grupe Sarajevo.

Žikić Mončilo, za adm. čin. III. kat. 4 grupe u Čačku.

Davidović Milenko, za admin. čin. III. kat. 4. grupe u Čačku.

Opačić Rajko, za šum. inž. pristava I. kat. 9. grupe u Sarajevu.

Crvenčanin Božidar, za šum. inž. asistenta I. kat. 9. grupe u Sarajevu.

Marković Miodrag, za pripravnika II. kat. 5. grupe u Apatinu.

Vučićić Dušan, za podšumara I. kat. 9 grupe u Ivanjici.

Rihtar Ćiril, za šum. inž. asistenta I. kat. 9. grupe u Boh. Bistrici

Dirks Arkadije, za rač. čin. II. kat. 4. grupe u Busovači.

Serdar Franjo, za knjigovodu II. kat. 5. grupe u Skoplju.

Mladenović Draga, za admin. čin. II. kat. 5. grupe u Štipu.

Majer Mirko, za direktora I. kat. 4. grupe dir. šuma gjurđevačke im. općine u Bjelovaru.

Franješ Juraš, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe pri dir. šuma im. općegjurđevačke u Bjelovaru.

Kosović Bogoslav, za pomoćnika Ministra šuma i rudnika I. kat. 2. grupe.

Jevremović Života, za inspektora II. kat. 2. grupe pri admin. odjeljenju Generalne direkcije šuma.

Jukić Mehmed, za šum. pomoćnika III. kat. 4. grupe pri šum. upravi u Ključu.

Tomac Marijan, za potšumara II. kat. 5. grupe pri šum. upravi u Skoplju.

PROMAKNUTI SU:

Sarnavka Roman, za šum. savjetnika I. kat. 6 grupe na Sušaku.

Medaković Mirko, za šum. savjetnika I. kat. 6 grupe u Zagrebu.

Jagrović Svetozar, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Zagrebu.

Koprić Andrija, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Ivanovom-Selu.

Pavlić Ante, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Zagrebu.

Lončar Ilija, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Sokolovcu.

Bačanac Milan, za nadoficijala III. kat. 1. grupe na Sušaku.

Krivica Edmund, za kot. šumara III. kat. 2. grupe u Murskoj Subotici.

Abrama Zvonimir, za činovnika II. kat. 5. grupe u Zagrebu.

Rajković Đuro, za nadoficijala III. kat. 2. grupe u Zagrebu.

Čurčić Mićo, za oficijala III. kat. 4. grupe u Škarama.

Hekner Josip, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Zagrebu.

Vilder Zdenko, za šum. rač. nadsavjetnika II. kat. 2. grupe u Zagrebu.

Micić Petar, za pisar. nadoficijala III. kat. 1. grupe u Zagrebu.

Ljubinković Ranko, za pisara II. kat. 3. grupe pri gen. dir. šuma u Beogradu.

Kauders Alfons, za direktora I. kat. 3. grupe na Sušaku.

Pećina Mihovil, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Korenici.

Radošević Venceslav, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Vrhovinama.

Branković Mihailo, za šum. nadsavjetnika I. kat. 5. grupe u Novom Sadu.

Ćirić Danilo, za pisara III. kat. 2. grupe u Bitolju.

Popović Vukosava, za kancelistu III. kat. 4. grupe u Sarajevu.

Paunović Polka, za kancelistu III. kat. 4. grupe u Sarajevu.

Dožić Danica, za kancelistu III. kat. 4. grupe u Sarajevu.

Bucalić Janko, za šum. inžinjera I. kat. 8. grupe u Novoj Gradiški.

Stamenković Hrizanta, za admin. čin III. kat. 3. grupe u Beogradu.

Puhač Andrija, za oficijala III. kat. 2. grupe u Bjelovaru.

Marković Mihajlo, za okružnog šumara I. kat. 7. grupe u Beogradu.

Nikolić Nenad, za okružnog šumara I. kat. 7. grupe u Kraljevu.

Božičković Mile, za pisar. nadoficijala III. kat. 1. grupe u Škarama.

Prpić Petar, za direktora I. kat. 5. grupe Direkcije šuma u Vinkovcima.

Rajnović Stevan, za nadoficijala III. kat. 1. grupe pri dir. gjurđevačke im. opć. u Bjelovaru.

Radulović Josip, za direktora I. kat. 3. grupe pri direkciji šuma u Sarajevu.

Dr. Milošević Dimitrije, za vladinog savjetnika I. kat. 4. grupe pri dir. šuma u Sarajevu.

Grafovac Petar, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe u Novoj Gradiški.

- Dr. Novak Lujo**, za načelnika I. kat. 4. grupe u kabinetu Ministra šuma i rudnika.
- Štefovčić Josip**, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe pri direkciji šuma gjurjevačke im. općine u Bjelovaru.
- Zec Dušan**, za šum. nadsavjetnika I. kat. 5. grupe pri direkciji šuma Slunjsko-banskih imovnih općina u Petrinji.
- Petrović Pavle**, za protustavnika II. kat. 1. grupe pri direkciji šuma petrovaradinske imovne općine u Srem. Mitrovici.
- Sučević Stjepan**, za šum. pisar. nadoficijala III. kat. 1. grupe pri direkciji šuma u Zagrebu.
- Šarčević Kosta**, za podšumara III. kat. 1. grupe pri šum. upravi u G. Milanovcu.
- Braljinac Mihajlo**, za okruž. šumara I. kat. 7. grupe pri šum. upravi u Kruševcu.

PREMJEŠTENI SU:

- Smiljančić Nikola**, rač. oficijal II. kat. 4. grupe od dir. šuma Slunjskobanskih im. općina direkciji šuma u Apatin.
- Dumić Krinoslav**, šum. inž. asistent iz Tužle u Srednje.
- Maruzić Ivan**, šum. referent I. kat. 7. grupe iz Splita u Biograd.
- Novaković Svetozar**, okruž. šumar. I. kat. 8. grupe iz D. Milanovca u Čačak.
- Živanović Branko**, podšumar III. kat. 3. grupe iz Aleksinca u Brzu-Palanku.
- Smiljančić Konstantin**, sekretar I. kat. 8. grupe od šum. uprave u Skoplju direkciji šuma u Skoplju.
- Boko Marko**, okruž. šumar II. kat. 4. grupe iz Gor. Milanovca u Skoplje.
- Konečni Jaroslav**, podšumar III. kat. 3. grupe iz Skoplja u Devdeliju.
- Rosić Sreten**, podšumar I. kat. 9. grupe iz Užica u D. Milanovac.
- Sundečić Ivan**, okruž. šumar I. kat. 9. grupe iz Brze-Palanke u Loznicu.
- Čop Viekoslav**, šum. inž. pristav I. kat. 9. grupe iz Loznice u Devdeliju.
- Bojančić Janko**, podšumar III. kat. 2 grupe iz Novog-Pazara u Brus.
- Mirčić Lazar**, šumar III. kat. 2. grupe iz Aleksinca u Kosovsku Mitrovicu
- Todorović Vladimir**, podšumar III. kat. 2. grupe iz Brusa u Aleksinac.
- Kosić Aćim**, podšumar III. kat. 1. grupe iz Čačka u Užice.
- Abrama Anton**, kot. šumar III. kat. 1. grupe iz Dubrovnika na Korčulu.
- Pavličević Stevan**, kot. šumar III. kat. 2. grupe sa Korčule u Supetar.
- Prstec Milan**, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Otočca Dir. šuma gjur. im. op. Bjelovar.
- Šnajder Luka**, šum. nadzornik I. kat. 7. grupe iz Morovića u Srem. Mitrovicu.
- Vajner Dušan**, šum. nadzornik I. kat. 7. grupe iz Krapine u Bjelovar.
- Šokčević Duro**, okruž. šumar. I. kat. 8. grupe iz Kumanova u Otočac.
- Ferić Ilija**, šum. inž. pristav I. kat. 9. grupe iz Perušića u Korenicu.
- Semiz Risto**, šum. referent II. kat. 3. grupe iz Liubuškog u Gradačac.
- Smilaj Ivan**, šum. inžinjer I. kat. 8. grupe iz Jastrebarskog u Cetin-grad.
- Kariolić Stanko**, šum. inž. asistent I. kat. 9. grupe, iz Cetin-grada u Jastrebarsko.
- Rus Alois**, šum. referent I. kat. 8. grupe iz Boh. Bistrice na Hvar.
- Slović Zvonimir**, šum. inžinjer I. kat. 8. grupe iz Vinkovaca u Okučane.
- Konečni Jaroslav**, podšumar III. kat. 3. grupe iz Devdelije u Skoplje.
- Polović Pavle**, šum. inžinjer I. kat. 7. grupe Direkciji šuma gjurjevačke imovne općine u Bjelovar.
- Prpić Stevan**, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe od direkcije šuma slunjsko-banskih im. općina kr. šum. upravi u Glinu.

Rakovšek Vjekoslav, šumar III. kat. 1. grupe iz Metkovića šum. nadzornoj postaji u Starom-Gradu.

Čmelik Vilim, načelnik I. kat. 3. grupe iz Zagreba gen. dir. šuma u Beograd.

Manojlović Petar, direktor I. kat. 3. grupe iz Vinkovaca u Čačak.

Dereta Mihajlo, šum. nadsavjetnik od otočke im. opć. dir. šuma križevačke im. općine u Bjelovaru.

Gürth Dragutin, za oblasnog šum. referenta I. kat. 5. grupe kod Primorsko-Krajiške oblasti u Karlovcu iz Bjelovara.

Popović Pajo, iz Karlovca za šefa I. kat. 5. grupe inspektorata šuma na Cetinju.

Bjegović Tomo, iz Otočca za šefa I. kat. 6. grupe šum. uprave u Nikšiću.

Pleško Bartol, iz Gospicja za šum. referenta II. kat. 1. grupe u Krapinu.

Neferović Franjo, iz Broda n/S. za šum. savjetnika II. kta. 1. grupe pri Direkciji šuma ogulinske im. općine u Ogulinu.

Derenčin Zlatko, iz Trnjana za šum. savjetnika II. kat. 1. grupe i šefa šumarije u Brodu n/S.

Pećina Mihovil, iz Korenice za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe i šefa šumarije u Perušiću.

UMIROVLJENI SU:

Ranković Dragoljub, inspektor II. kat. 1. grupe pri gen. dir. šuma u Beogradu.

Stojanović Milan, načelnik I. kat. 3. grupe pri kabinetu Min. šuma i rudnika u Beogradu.

Vučetić Svetozar, admin. čin. III. kat. 2. grupe u Čačku.

Čop Juraj, podšumar III. kat. 3. grupe u Brčkom.

Bogdanović Bogdan, načelnik I. kat. 3. grupe Generalne direkcije šuma Ministarstva šuma u Beogradu.

GOZDAR.

Z gozdarsko šolo in državnim izpitom, dobro verziran v vseh v stroko spadajočih poslih in umetnem ribarstvu, z večletno prakso išče mesta. Ponudbe na upravo »Šumarskega lista« pod »Gozdar«.

Broj 3114 — 1925.

OGLAS DRAŽBE.

Temeljem odobrenja Ministarstva Šuma i Rudnika od 1. aprila 1925. broj 11.892 održaće se dne **5. rujna 1925.** u 9 (devet) sati prije podne u uredu sreskog poglavara u Valpovu javna dražba 26.356 stabala tvrdih listača, nalazećih se u šumi »Šljivlje« (9 km. od željez. stanice Bizovac) vlasništvo z. z. Brodjanci, procijenjenih na: 409.27 m³ hrastove grade i 548 hrastovih željez. podvlaka, te 579 pr. met. hrastovog ogrijevnog drva i 4268.18 m³ većinom grabrovog ogrijevnog drva sa iskličnom procjenbenom cijenom od 198.037 dinara i 50 para.

Dražbuje se svo nadzemno drvo u zapadnom dijelu šume na površini od 57 kat. jutara. —

Dražbuje se samo zatvorenim, pisanim i propisno biljegovanim ponudama (ofertima). —

Ponuda imade biti sastavljena točno prema odredbama § 7. dražbenih uvjeta, te mora sadržavati:

- a) ime, prezime i obitavalište nudioca;
- b) točnu oznaku dražbenoga predmeta;
- c) ponudenu svotu izraženu brojevima i slovima;
- d) izjavu ponuditelja da su mu dražbeni uvjeti točno poznati i da na iste bezuvjetno pristaje;
- e) ponudu imade ponudioc odnosno njegov opunomočenik vlastoručno potpisati i priložiti još 10% (deset posto) isklične cijene u gotovom novcu ili ovozemnim državnim ili inim u Kraljevini SHS, zakonitu pupilarnu sigurnost imajućim vrijednosnim papirima.

f) na omotu ponude imade se napisati »Ponuda na 26.356 stabala tvrdih listača u šumi Šljivlje«, vlasništvo zem. zaj. Brodjanci, koja će se prodavati 5. rujna 1925. kod sreskog poglavara u Valpovu.

g) Ponuda (Offert) treba biti na omotu (izvana) taksirana sa 100 dinara.

Pobliži dražbeni uvjeti stoje na javnom uvidu kod šumarskog tehničara sreskog poglavara u Osijeku.

Poglavar sreza

Broj 539 — 1925.

ПРОДАЈА ДРВЕТА.

Kod šumске uprave u Kluču prodavaće se **5. септембра 1925. у 10 сати** putem javne usmene i pišemene licitacije 4.000 prostornih metara bukovog gorivog drveta u šumi Paunovcu.

Iseklična je cijena 15 dinara po pr. metru na paňu poprečno bez obzira na kvalitet drveta, a vadji 6.000 dinara, koji se treba положити прије почетка licitacije.

Писмене понуде, таксиране и са вадијем треба да стигну до почетка лицитације.

Рефлектанти могу да виде услове купње и продаје увијек за вријеме уредовних сати, а стоји им до воље да шуму прије лицитације разгледају.

Досталац је дужан да сноси трошкове расписа ове лицитације и да плати 6% од куповнице фонду за пошумљивање.

Министар Шума и Рудника бира слободно, између стављених понуда и може све одбити не навађајући разлога.

Кључ, 30. јула 1925.

Шумска управа.

Д. Ш. Бр. 32.421-25.

ОГЛАС.

Код Дирекције шума у Сарајеву продајаће се у четвртак дне **10. септембра о. г. у 11 сати** прије подне у соби број 89 по трећи пут путем јавне усмене и писмене дражбе око 10.000 (десет хиљада) кубичних метара обле храстовине у шуми на пању и то у одјелима 68/1, 68/2, 83/3, 69, 70, 71, 84, 85, 91, 92 шумског предјела »Мотајица планина«, среза прњаворског. Из ричито се наглашује да су предмети ове продаје само она храстова стабла, која су већ текућим бројевима од 1 до 24.678 у шуми на пању обиљежена.

Сваком рефлектанту слободно стоји, да их прије дражбе прегледа.

Исклучна цијена изнаша 92 Динара (деведесет и два динара) пројечно за један кубни метар обле храстовине у шуми на пању. Сваки ну-дноц мора прије почетка дражбе положити таксену марку од 100 Динара, као и вадиј у износу од 92.000 Динара (деведесет и двије хиљаде динара) у готовом новцу или вриједносним папирима који се кримају код склапања уговора са државом. — Страни поданици полажу вадиј у двострукој висини.

Писмене понуде морају стићи потписаној Дирекцији шума запечаћене и провиђене са вадијем од 92.000 Динара (деведесет и двије хиљаде динара) те таксеном морком од 100 Динара најкасније до 11 сати прије подне на дан same дражбе, те имаду е поља да посе натпис: »Понуда за купњу од 10.000 кубних метара храстовине у Мотајици планини среза прњаворског«. — Усмена лицитација се неће одржати ако истој не приступе најмање 3 озбиљна лицитанта. Након свршетка усмене лицитације отвориће се и прочитати писмене понуде.

Погодбе купње и продаје изложене су на увид код Дирекције шума у Сарајеву соба број 89, где се могу за вријеме уредовних часова добити поближе информације.

Купац је дужан платити поред понуђене куповне цијене још и 6% од цијеле куповнице у фонд за пошумљивање, а осим тога и трошкове извида, као и оне око расписа свих трију лицитација, који су према прописима већ установљени од стране Дирекције шума.

Годоподан Министар Шума и Рудника у Београду бира слободно између усмених и писмених понуда и може све и једну без навода разлога одбити. — До ријешења Господина Министра везани су нудиоци на своје понуде. — Под никаквим увјетом неће се уважити накнадне понуде и очитовања као и ограничења стављених понуда.

Сарајево, 31. јула 1925.

Дирекција шума.

Broj 7437/1925.

OGLAS.

Dana **14. septembra t. g u 11 sati** prije podne prodavati će se u uredu ovoga sreskoga poglavarstva putem pismene dražbene ponude 4000 hrastovih stabala obilježenih u šumi zemljische zajednice Rasinja (upravne općine Rasinja).

Ta je šuma udaljena oko 13 kilometara od najbliže željezničke stanice Koprivnica. —

Isklična cijena 904.970.— Dinara (devetsto četiri hiljade devetstosedamdeset dinara).

Pismene ponude providene taksenim markama od 100.— Dinara te obložene žaobinom od 10% od isklične cijene, imadu se najkasnije do 11 sati prije podne dana 14. septembra t. g. predati u uručbeni zapisnik ovoga sreskoga poglavarstva. —

Kasnije predane ili brzojavne ponude ne uvažaju se, pobliži dražbeni uvjeti stoje na javni uvid u uredu ovoga sreskog poglavarstva.

Ludbreg, 19. augusta 1925.

Za sreskog poglavara:

Ing. Petar Valentić.

Broj 7724/1925.

OGLAS DRAŽBE.

Na temelju rješenja g. velikog župana zagrebačke oblasti od **3. VIII. 1925.** br. 55.740 — 1925. prodavati će se u utorak, dne **15. septembra 1925.** u 10 (deset) sati prije podne u uredu sreskog poglavara u Jastrebarskom putem pismenih ponuda 180 hrastovih stabala u šumi Mokrice, vlasništvo z. z. Volovje (7 km. od želj. stanice Jastrebarsko) procijenjenih na 246.142,50 Dinara.

Dražbuje se samo pismenim, zatvorenim propisno biljegovanim ponudama.

Ponuda imade biti sastavljena tačno prema odredbama § 7. dražbenih uvjeta, te mora sadržavati:

- a) ime, prezime i obitavalište nudioca;
- b) tačnu oznaku dražbenih predmeta;
- c) ponudeni svotu, izraženu brojevima i slovima u dinarskoj vrijednosti;
- d) izjavu nudioca, da su mu dražbeni uvjeti točno poznati, i da na iste bezuvjetno pristaje;
- e) ponudu imade nudić, odnosno njegovo opunomočenik, vlastoručno potpisati i priložiti joj 10% (deset) isklične cijene u gotovom novcu ili ovozemnim državnim ili inim vrijednosnim papirima, koji u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovaca imadu zakonitu popularnu vrijednost;
- f) na omotu ponude imade se napisati:

»Ponuda na 180 hrastovih stabala u šumi Mokrice vlasništvo z. z. Volovje, koje će se prodavati dne 15. septembra 1925. kod sreskog poglavara u Jastrebarskom). —

g) ponuda imade na omotu biti biljegovana sa 100.— Dinara.

Detaljni dražbeni uvjeti stoje na javnom uvidu kod šumar. referenta sreskog poglavara u Jastrebarskom.

Jaska, 17. augusta 1925.

Upravitelj
kr. vladin per. I. razr.

Troyer, v. r.

Број 4720/1925.

ПРОДАЈА ВРБОВОГ И ТОПОЛОВОГ ДРВА НА ПАЊУ.

На основу наређења г. Министра Шума и Рудника бр. 17316/1925. продаје Дирекција Шума у Апатину на територију безданске, апатинске и паланачке шумске управе врбови и тополови дрвни материјал у ниже набројаним сечама и то путем јавног писменог (оферт) надметања.

Дне 15. септембра 1925. продаје се:

1. Сига 4. код Моношторац у површини од 20 к. ј., искл. цена 50.000 Дин. Кауција 5000 Дин.

2. Петреш код Апатина у површини од 11.15 к. ј., искл. цена 50.300 Дин. Кауција 5000 Дин.

3. Колилат код Апатина у површини од 6.14 к. ј.

а) за дрвни материјал искл. цена 36.500 Дин. Кауција 3650 Дин.

б) за закуп 6.14 к. ј. земље на 3 год. искл. цена за једну годину 4000 Дин. — Кауција 400 Дин.

4. Стаклара код ушћа Драве у површини од 26 к. ј., искл. цена 60.000 Дин. — Кауција 6000 Дин.

5. Бестермент у хатару општине Сонта у површини од 36.5 к. ј.

а) за дрвни материјал искл. цена 166.000 Дин. — Кауција 16.600 Дин.

б) за закуп 36.5 к. ј. земље на 3 год. искл. цена за једну годину 20.000 Дин. — Кауција 2000 Дин.

Дне 16. септембра 1925. продаје се у плаванској риту:

6. Буњковац I. у површини од 28.65 к. ј., исклучна цена 53.000 Дин. — Кауција 5300 Дин.

7. Буњковац II. у површини од 38.36 к. ј.

а) за дрвни материјал икл. цена 45.000 Дин. — Кауција 4500 Дин.

б) за закуп 38.36 к. ј. земље на 3 год. исклучна цена на једну годину 20.000 Дин. — Кауција 2000 Дин.

8. Буњковац III. у површини од 36.14 к. ј.

а) за дрвни материјал искл. цена 35.000 Дин. — Кауција 3500 Дин.

б) за закуп 3.14 к. ј. земље на 3 године исклучна цена за једну годину 20.000 Дин. — Кауција 2000 Дин.

9. Буњковац IV. у површини од 14.34 к. ј.

а) за дрвни материјал искл. цена 39.000 Дин. — Кауција 3900 Дин.

б) за закуп 14.34 к. ј. земље на 3 године исклучна цена на једну годину 8000 Дин. — Кауција 800 Дин.

Услови:

1. Лицитација ће се одржати у канцеларији Дирекције Шума у Апатину у 11 сати пре подне у горе означене дане.

2. Сече под 1, 2, 4 и 6 продају се без обавезе крчења пањева.

3. Сече под 3, 5, 7, 8 и 9 продају се са обавезом крчења пањева и жила и са обавезом пошумљења сече. а време трајања закупа т. ј. до 30. септембра 1928. год. дужан је закупац површину сече пољопривредно обрађивати.

4. Куповнина за дрво имаде се у два једнака оброка платити, и то прву код потписа уговора, а другу дне 1. марта 1926. год. Закупнина за земљу плаћа се годишње у два једнака оброка и то 1. јануара и 1. јула.

5. Писмене понуде провиђене са таксом марком од 100 Дин, и обложене са горе означеном кауцијом имају се предати најкасније до 11 сата на дан лицитације. Послије тога рока се понуде не примају.

6. За сваку поједину сечу треба предложити посебну понуду у посебном омоту.

7. Понуди треба приложити потврду надлежне фин. области, да је нудиоц платио порез из ранијих година као и за истекло полугодиште.

8. Купац осим куповине и закупине има да плати 6% у фонд за пошумљавање, 0,2% за узгојни фонд и 2% таксених маракак.

9. У име кауције прима се готов новац или вредносни папир, који се примају код склапања уговора са државом.

10. Госп. Министар Шума и Рудника придржава себи право, да од преданих понуда бира по вољи без обзира, да ли је она највећа, а може и све одбити.

11. Ближи услови могу се сазнати у канцеларији Дирекције Шума у Апатину.

Апатин, 14. августа 1925.

Дирекција Шума.

Број 6908 — 1925.

OGLAS.

Prodaja hrastovih i drugih stabala na panju u šumi dne 16. septembra 1925. god.

Prodaje se само путем писмених понуда hrastova i друга stabla na sjećinama kako slijedi:

Grupa	Kr. šumska uprava	Naziv sećine	Površina sećine k. jut.	Vrst drva			Drvena masa				Procenbena vrednost Dinara	Udaljenost od Save kilom.	
				hrast	jasen	brest	ino	g r a d a					
								hrast	jasen	brest	ogrev		
				b r o j				m ³					
1	Jase-novac	Dvojani (sečina)	27·6	532	—	502	1728	3015	—	212	3816	1,992,974	3·5
2	Jase-novac	Dvojani (sušci)	—	256	—	—	—	1517	—	—	1377	745,741	3·0
3	Rajić	Suše Vu-kljenac	—	85	—	—	—	484	—	—	1007	239,527	2·0
4	Nova Gra-diška	Među-strugovi	—	166	—	63	6	520	—	35	929	265,058	1·5
5	Morović (Gamen-ska)	Vratična a.	18·5	509	227	192	297	2268	61	292	5187	1,566,218	1·5
6		Vratična b.	25·8	553	27	72	120	2641	14	131	4648	1,735,757	1·5

Vadium 10% od početne cijene.

Kumulativne ponude primaju se za grupe 1 i 2 te 5 i 6.

Sa taksonom markom od 100 Dinara providene, dobro zatvorene ponude valja predati najzad do 16. Septembra 1925. godine do 10 sati potpisanoj Direkciji, gdje se mogu vidjeti i dobiti dražbeni i kupoprodajni uslovi.

Vinkovci, dne 26. kolovoza 1925. godine.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj ad 265 — 1925.

ОГЛАС.

Код Шумске Управе у Шипову продоваће се у петак дне 18. септембра 1925. у 10 сати прије подне путем јавне усмене и писмене dražbe око 500 кубичних метара четињасте извале, лежике, сушике, превршених и оштећених стабала у шумском предјелу Вишедогање-Плоча одј. 13, 14 и 15.

Исклучна цијена изнада 30 (тридесет) динара по 1 куб. метру у шуми на паљу техничког и 5 (пет) динара за 1 пр. метар отпадајућег огrevnog дрва. Сваки пудиоц мора прије почетка dražbe положити таксenu марку од 100 динара, те вадију износу од 1500 динара (једну хиљаду петсто) у готовом новцу или или државним боновима.

Писмене понуде морају стићи потписањем Шумској Управи запећајене и провиђене са вадијем од 1500 динара те таксоном марком од 100 динара најкасније до 10 сати прије подне па дан саме dražbe, те имају споља да носе написе: »Понуда за куњу од 500 м³ чет. извале сушике и т. д. у шуми Вишедогање-Плоча«. Усмена лицитација се неће одржати ако истој не приступе најмање 3 озбиљна пудиоца. Након свршетка усмене лицитације, отвориће се и прочитати писмене понуде. Поподбе куње и продаје изложење ће на увид код шумске управе у Шипову.

Купац је дужан платити још поред понуђене куповне цијене и 6% од цијеле куповине у фонд за пошумљивање као и трошкове обласа, до-здаче и мјерења.

Министарство Шума и Рудника бира слободно између усмених и писмених понуда и може све и једну без навађања разлога одбити. До решења наведеног Министарства везани су пудиоци на своје понуде.

Шипово, 16. августа 1925.

Шумска Управа у Шипову.

PRODAJA HRASTOVE GRADJE.

Grajščinska uprava Bajnof pri Novomestu prodaje 1341 komad hrastovih stabala 31—84 cm. promjera u prsnoj visini.

Šuma je udaljena 3 kilometra od željezničke stanice Novomesto. Pregledba šume dozvoljena je u svako doba.

Ofertalne ponude valja poslati najkasnije do 20. septembra 1925. Купопродajni uvjeti mogu se vidjeti kod grajščinske uprave.

Bajnof — Novomesto, 24. VIII. 1925

Grajščinska uprava.

Broj: 3871/1925.

Dražba hrastovih stabala.

Dana 18. rujna 1925. u 10 sati do podne prodavati će se javnom dražbom putem pismenih ponuda kod potpisate direkcije u Bjelovaru stojeća hrastova stabla i to:

1. u šumi »Bukovac vrh Vukšinca« 1001 hrastovo stablo procjenjeno sa . . . Din 1,542.408.—
2. u šumi »Trupinski Gaj« 471 hrastovo stablo procjenjeno sa Din 655.178.—
3. u šumi »Mali Jasik« 667 hrastovih stabala procijenjenih sa Din 1,321.669.—

Šuma spomenuta pod točkom 1 leži u području šumske uprave sv. Ivan Žabno udaljena 15 kilometara od kolodvora Gradec, ona pod točkom 2 u području šumske uprave Garešnica tik kolodvora Hercegovac, a ona pod točkom 3 u području šumske uprave Bjelovar udaljena 3 kilometra od kolodvora Klokočevac (željeznička Križevac-Bjelovar).

Kupac imade kupovnину платити у три jednakа оброка и то: први оброк најкасније 14 (четрнаест) дана, нако што је примао обавијест да је dražba одобрена, други оброк до 1. aprila 1926., трећи оброк до 1. jula 1926.

Pobliži dražbeni uvjeti стоје за vrijeme uredovnih sati na uvid kod потписане direkcije te šumske uprave u sv. Ivanu Žabno, u Garešnici i u Bjelovaru.

Bjelovar, 14. avgusta 1925.

Direkcija Šuma Imovne Općine Križevačke.

Boj 3015 — 1925.

ОГЛАС

о великој продаји храстових и других дрвета.

Код дирекције Шума Петроварадинске Имовне Општине у Сремској Митровици продајаваће се јавном писменом (оферталном) лicitацијом дана 23. Септембра 1925. године у 11 сати пре подне ова дрвета:

Босутска		Моровица		Шумска Управа						
Шумског среза		Број дрвета		Дрвна маса						
Име	број	округ	Храст	Брест	Јасен					
					Граб					
Непречава	3	143 15 163	535	• • •	4058	1692	1668	2,704,574	48	До канала Босута има 3 км.
Варош	5	deo 14a	453	• • 2	3171	1437	77	1636	94	До канала Босута има 3,5 км.
Рађеновци	13	4a	383	• • 7	2477	1248	1096	1,937,283	73	До реке Саве има 3 км
			420	• 17 • 5 86	3214	1838				
Вратична	15	31a	95	• • • 5 •	67	206	663	3386	39	Лежи саставни на обалам реке Саве.
			388	• 16 57 4 19	2948	2171	135			
Братична	15	—	—	• • 4 17	34 • 348	48	3056	2,054,861	48	Лежи саставни на обалам реке Саве.
Свега			2179	228 28 121	16194	10168	10842	11,442,987	102	

Општи услови:

1. Лицитација ће се обавити искључивши усмене, једино на темељу писмених понуда.

2. Са 100 Динара таксоване понуде (оферти) имају бити добро запечатене, те ће се примати најкасније до 11 сати пре подне дана 23. Септембра 1925. године.

3. У понуди ваља нарочито навести, да су нудиоцу сви услови дражбе садржани у дражбеном записнику, који заступа место уговора, добро поznati и да их у целости прихваћа. Понуди се има приложити у име вадиума 5% од процене вредности оне хрпе, на коју понуда гласи, било у готовом новцу, било у државном загарантованим хартијама од вредности, или оним вредносним хартијама, којима држава признаје ваљаност јамства.

Хартије од вредности примају се по номиналној вредности.

Гарантна писма и уложне књижице новчаних завода не примају се.

Осим тога има се понуди приложити уверење да је нудиоц наплатио државни порез за последње тромесечје.

4. Одобрење лицитације зависи од Министарства Шума и Рудника у Београду.

5. За сечу, израђивање и изважање робе установљује се рок до 31. Децембра 1926. уз увјет, да се у хрпама број 1, 3, 4 и 5 почам од 1. Априла 1926. до 30. Септембра 1926. обуставља свака израда и извоз.

6. Куповница има се уплатити у готовом новцу у три оброка, и то: први оброк у износу од 25% закупнице 14 дана након обавести досталца, да је лицитација одобрена, други оброк у износу од 25% куповнице 3 месеца после првог оброка, а трећи оброк у износу од 50% плаћа се 6 (шест) месеци после другог оброка.

Осим тога дужан је досталац платити одмах по одобрењу лицитације 2% у име таксени пристојбе и 1.7% разних других доприноса.

7. Сви сстални дражбени услови, могу се дознати за време уредовних сати свакога дана код Дирекције Шума у Сремској Митровици, те код Шумских Управа Босутске и Моровићке у Моровићу.

8. На понуде, које другачије гласе него што су услови неће се узимати, обзир.

Сремска Митровица, 17. Августа 1925. год.

Дирекција Шума Петроварадинске Имовне Општине.

Broj 10.683 — 1925.

OGLAS.

Na osnovu rješenja Ministarstva Šuma i Rudnika od 6. augusta 1925. broj 27.195 prodavaće se kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu dana **28. septembra 1925.** u **11 sati** prije podne putem javne ofertalne licitacije jedna prodajna skupina na području kr. Šumske Uprave u Pitomači u sjekoredu 1. B., okružje 2 čestice 14.

Ova skupina ima 202 hrastovih, 266 brijestovih, 65 jasenovih i 63 kruškovih stabala. Drvna masa ovih stabala procijenjena je na 1344 kubičnih metara hrastova tvoriva i 978 kubičnih metara goriva; 1386 kubičnih metara brijestova tvo-

riva i 984 kubičnih metara goriva; 341 kubični metar jasenova tvoriva i 339 kub. metara gorivu; 82 kubična metra kruškova tvoriva i 52 kubična metra goriva.

Šuma je udaljena 17 km. od željezničke stanice Gjurgjevac.

Stabla su obrojčana brojevima 1—597.

Isklična je cijena 1,199.459 Dinara za cijelu skupinu, a vadium 120.000 din. Trajanje ugovora do kraja 1926. godine.

Kod uplate prvog obraka kupovnine, dužan je kupac platiti još 6% od cele kupovnine u fond za pošumljavanje, 0.2% u fond za uzgojnou zakladu, te propisane takse na ugovor.

Sa taksenom markom od 100 Dinara providedene dobro zapečaćene ponude valja predati najzad 28. septembra 1925. do 11 sati potpisanoj Direkciji gdje se mogu vidjeti i dobiti pobliži uslovi licitacije i ugovora, obrazac ponude i onot.

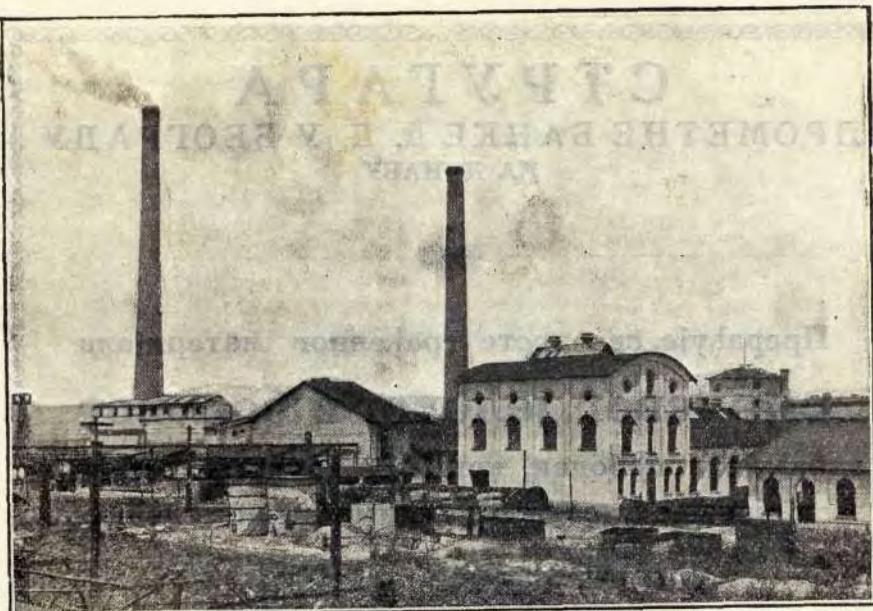
U Zagrebu, dne 11. augusta 1925.

Kr. Direkcija Šuma.

Jesensko pošumljivanje.

Šumske sadnice iz Alpa (šumski vrt u Schladmingu, Schladminger Forstgarten, morska višina iznad 820 m) dobavljaju od najboljeg klimatičkog sjemenja, šumski rasadnici (Forstbaumschulen) Steinkogler, Schladming, Njemačka Štajerska.

PRVO JUGOSLOVENSKO D. D. ZA ŠUMSKO GOSPODARSTVO I INDUSTRIJU, DESTILACIJA DRVA D. D.

Centrala:
ZAGREB
Boškovićeva 33.I

Poduzeća:

Tvornica za suhu destilaciju bukovog drveta u Tesliću. Parna pilana
u Tesliću i vlastelinstvo u Siraču kraj Daruvara.

Produkcija:

Aceton, metilni alkohol, drveni kreč, drveni ugljen, ketoni, formaldehyd sredstva za denaturiranje, lahka i teška ketonska i acetonska ulja katran i smola, katranska kreozotna ulja, željezni lak. Sve vrsti smrčevog, jelovog i borovog rezanog materijala, favorovi i jašenovi trupci. Vapno za građevne i tvorničke svrhe.

С Т Р У Г А Р А

ПРОМЕТНЕ БАНКЕ Д. Д. У БЕОГРАДУ
НА ДУНАВУ

Прерађује све врсте грађевног материјала
смрчевог, јеловог и боровог
израђује шифбoden, коцке за калдрму, сандуке
за паковање у свим облицима и димензијама.

УСЛУГА БРЗА И ТАЧНА
ЦЕНА ВРЛО УМЕРЕНА.

Dioničarsko društvo
za eksploraciju drva
Zagreb, Trg N br. 3

Telefon 16-34, 12-38
Brzojaví: „EXPLOITAT”

Parna pilana i tvornica parketa
VIROVITICA

Prodajni ured BANJA-LUKA

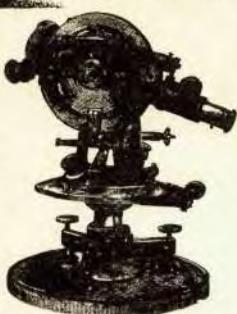
Proizvodi i eksportira:
hrastovu robu, parenu i
neparenu bukovinu, me-
kanu rezanu građu, gorivo
drvo te parkete

Société Anonyme
d' Exploitation forestière
Zagreb, Trg N br. 3

Téléphone 16-34, 12-38
Télégrammes: „EXPLOITAT”

Scierie à vapeur et fabrique
de parquets VIROVITICA
Bureau de vente BANJA-LUKA

Produits et exporte:
matériaux en chêne, hêtre
étuvé et non étuvé, bois ten-
dre matériaux de construction,
matériaux sciés et bois pour
chauffage et parquets.

Radionica za preciznu mehaniku **VIJJEM SEQUARDT**

Ljubljana, Šelenburgova ulica 4.

Generalno zastupavši i glavno skladiste Instrumenata

Starke & Hammerer, Wien.

Teodoliti, tahimetri, nivelačioni poljski i šumarski instrumenti, niveli, letve, trasirke, libele, busole, meraći lanci i vrpce, planimetri, pantografi, ombrografi, ombrometri, visinski barometri i aneroidi, **brojčani čekići, šumska kladiva i sve šumarske instrumente i potreštine**, crtači pribor, precizna šestila, svetlobni prozirni i milimetarski papiri, „Normograph“ - šablone za pismo.

Brušenje risačih pera i sve popravke točno i solidno. Zajamčeno precizna rektifikacija geodetskih instrumenata.

Slovenska industrija kožnatih odela **DRAGO SCHWAB**

Ljubljana, Dvorni trg broj 3.

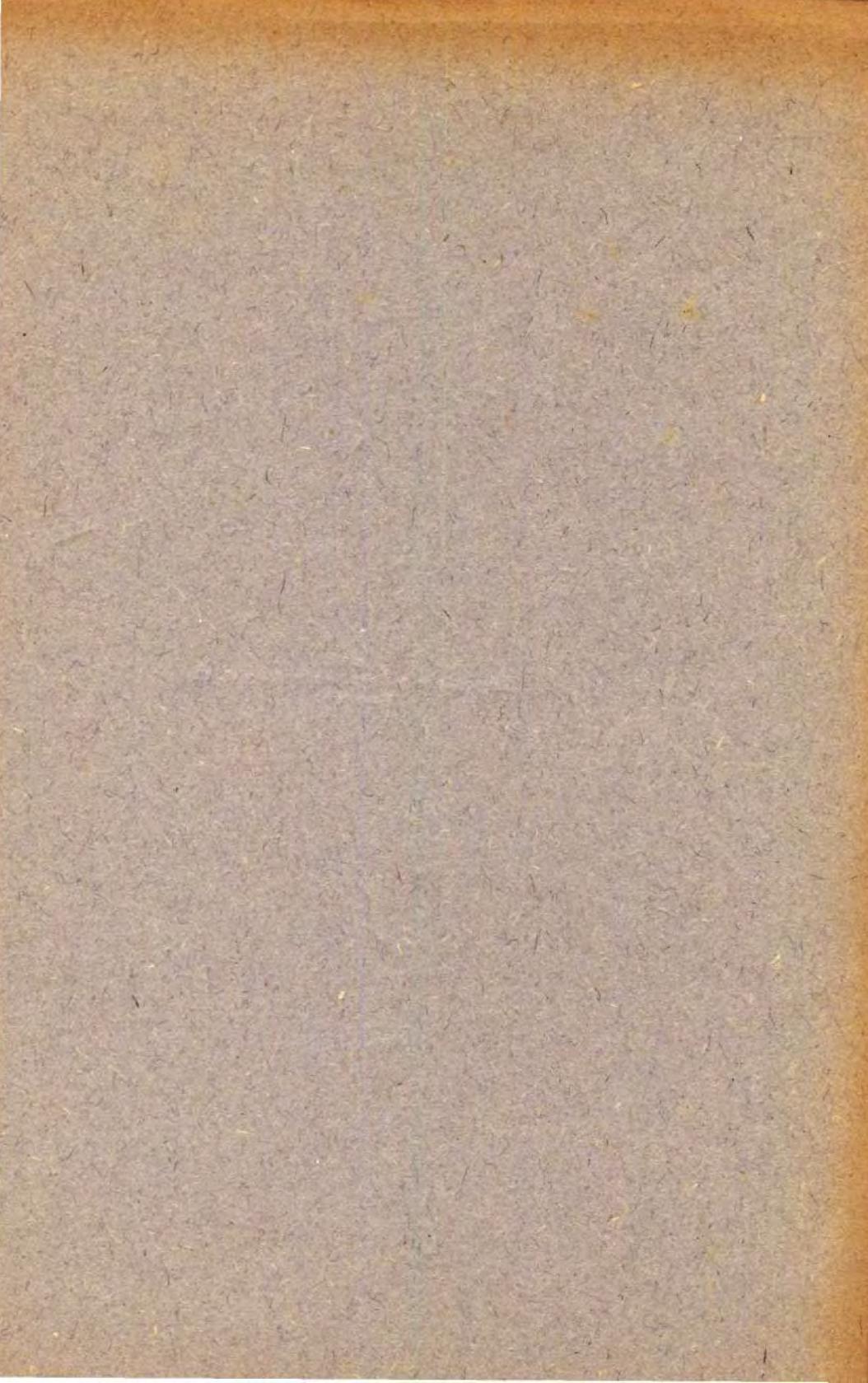
Izrađuje sve vrsti kožnatih odela, kao kaputa, gunjača, hlača, kapa i t. d. iz najfinije kože.

Specijalno skladište
engleskog i češkog sukna za odela i ogrtače.

Bogati izbor svakovrsnih odela, zimskih kaputa, ranglana, ogrtača i t. d.

Vlastita izrada!
Nepromocičivi plaštevi, ogrtači za kišu od jednostavnih do najfinijih.

**Za cij. gg. šumare znatan
popust! - Tražite uzorke!**

Tisk
Jugoslovenskog Novinskog d. d.
Zagreb